

วารสาร

สังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย

Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

Vol. 3 No. 1 Jan.-Jun. 2022

ISSN : XXXX-XXXX (Online)

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย

Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565)

Vol.3 No.1 (January-June 2022)

ISSN : XXXX-XXXX (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย “Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)” เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความในสาขาวิชาการเกี่ยวกับสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัยใหม่ที่มีขอบข่ายครอบคลุมตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปร่วมกัน ได้แก่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา รวมถึงสหวิทยาการอื่นที่มีนัยทางทฤษฎีหรือการประยุกต์ใช้ในศาสตร์ร่วมสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในมุมมองภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผู้สนใจโดยทั่วไปในทุกสาขาวิชา

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารภูมิวิศพัฒนอย่งยั่งยืน

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. ศาสตราจารย์ ดร.พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง	มหาวิทยาลัยบูรพา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยี่หะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาวิเศษ เสาะพบดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจ้อน	มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิติ มณีกาญจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนัสสา โรจนตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุดผจกร สิทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ฝ่ายจัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ

สำนักงาน

สำนักงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เลขที่ 1 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

จัดพิมพ์โดย

ร้านธนพร เลขที่ 152/1 หมู่ที่ 3 ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล ปัญญาวิรัตน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร มหาวิน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิภาณ สุทธิกุลบุตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
5. อาจารย์ ดร.เชษฐ์ ใจเพชร มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร
6. อาจารย์ ดร.กรวิทย์ เกาะกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. อาจารย์ วิราษ ภูมาศรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. อาจารย์อุทัย ชุมเหล็ก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2565 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลงานวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศาสตร์รวมสมัย ศาสตร์สมัยใหม่สู่สาธารณชนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

ฉบับนี้ มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 5 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง คือ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเกศินี วีรศิลป์ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิราษ ภูมาศรี และ 3) บุพเพต์ปึงย่าง ณ สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้บริโภคและกิจการร้านอาหารบุพเพต์ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยพรรณนารา ปวงคำและวันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ

บทความทางวิชาการ จำนวน 2 บทความ คือ 1) การจัดทำหลักสูตรวิชาพลเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยเพชรรัตน์ โนจาและขวัญฤดี มินันท์ และ 2) พลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์ โดยสุเมธ สรรเพชรและอชิตพล ตากันทะ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของทุกบทความ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้
อนุเคราะห์กลั่นกรองและปรับปรุงบทความให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเพื่อนำไปสู่มุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป
โอกาสนี้จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ คณาจารย์นักวิจัย นิสิตนักศึกษา ทุกสถาบัน เสนอบทความเพื่อ
เข้ารับการพิจารณากลั่นกรองตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานให้หลากหลายยิ่งขึ้น

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ)

บรรณาธิการวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
จึงไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ข
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ค
บทบรรณาธิการ	ค
บทความวิจัย	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ : เกศินี วีรศิลป์	1
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล เชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ : วิราษ ภูมาศรี	12
บุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง ณ สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้บริโภคและกิจการ ร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ : พรรณนารา ปวงคำ, วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	22
บทความวิชาการ	
การจัดทำหลักสูตรวิชาพลเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของไทย : เพชรรัตน์ โนจา, ขวัญฤดี มินันท์	32
พลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไฮเบอร์ : อีสุเมธ สรรเพชร, อชิตพล ตากันทะ	49

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล
สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**
**Public participation in the preparation of local development plans of
San Kamphaeng Subdistrict Municipality San Kamphaeng District
Chiang Mai Province**

เกศินี วีรศิลป์¹

Kesinee Veerasilpa

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสันกำแพงเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยและที่อาศัยต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น; ประชาธิปไตย

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้: Lecturer, Politics Science Program, at Maejo University, Phrae campus

Abstract

The objectives of this research were 1) to study people's participation in the preparation of local development plans of San Kamphaeng Subdistrict Municipality. San Kamphaeng District 2) A comparative study of people's participation in the preparation of local development plans of San Kamphaeng Subdistrict Municipality. San Kamphaeng District Chiang Mai Province quantitative research The random sampling population used in this research was 400 people residing in the San Kamphaeng Subdistrict Municipality Area as eligible voters. The results of the research showed that 1) people's participation in the local development plan of San Kamphaeng Subdistrict Municipality. San Kamphaeng District Chiang Mai Province Overall, it was at a moderate level. 2) The hypothesis testing results showed that The samples with different ages, occupations, average incomes and residences had participation of the people in the preparation of the local development plan of San Kamphaeng Subdistrict Municipality. San Kamphaeng District Chiang Mai Province The difference was statistically significant at the .05 level.

Keywords: public participation; the preparation of local development plans; democracy

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 (2560) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561) ในด้านที่ 4 ด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นและมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการตนเองได้ผ่าน การกำหนดนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดทิศทางการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการตนเอง และรัฐได้มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและให้อิสระในการบริหารงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเพิ่มกระบวนการและบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ

บริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดให้มีขั้นตอนหรือกระบวนการในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานด้วย

แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน และเป็นระบบทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นปัญหาและความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นด้วยแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นแผนที่มุ่งไปสู่ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตเป็นกรอบในการกำหนด ทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่า ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่กำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึง สภาพการณ์นั้น

ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่ม ตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนว ทิศทางการวางแผนการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนการ ประเมินผลแผนงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้ ลงมือกระทำเอง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและทำให้ทราบถึงวิธีการที่จะจัดการถึงปัญหาของ ตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยคิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้สึกมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ อย่างแท้จริง อัน จะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางของการพัฒนาในแนวทาง เดียวกันอย่างชัดเจน ซึ่งการจัดเวทีประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสัน กำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมส่วนใหญ่จะบอกว่าบาง ชุมชนไม่ทราบเกี่ยวโครงการ ที่เทศบาลจัดทำให้ประกอบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว บางโครงการเทศบาลต้องจัดทำอย่างเร่งด่วน โดยไม่ได้ทำเวทีประชาคมกับประชาชน จึง ก่อให้เกิดปัญหาและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น การที่จะทำให้

ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ลดลง คือต้องให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการต่างๆ ที่ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องการอย่างแท้จริงเพื่อจะสามารถนำความคิดเห็นที่เสนอมา นำมาปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อันจะเป็นแนวทางในการกระตุ้นความสนใจของภาคประชาชนและภาครัฐที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่นี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 17,604 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ที่ได้มาจากการแทนค่าในสูตรของยามาเน (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม เป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check

List) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Form)

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือคือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถามนำแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระจายกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ชุด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองและนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t-test(Two-Independent Sample Test)และสถิติทดสอบค่า F-test (One-Way ANOVA)และจากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการร่วมคิด	2.36	0.61	มาก
ด้านการร่วมทำและดำเนินการ	2.43	0.59	มาก
ด้านการรับผลประโยชน์	2.42	0.57	มาก
ด้านการติดตามประเมินผล	2.29	0.61	ปานกลาง
ภาพรวม	2.36	0.60	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า กลุ่ม ตัวอย่างมีส่วนร่วมด้านการร่วมทำและดำเนินการมากที่สุด ($\bar{x} = 2.43$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วม ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 2.42$) และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.29$)

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุระดับการศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้าน และความรู้ในด้านการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตัวแปรตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ		ผลการทดสอบสมมติฐาน		
		ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.	เพศ	0.16		✓
2.	อายุ	0.00	✓	
3.	ระดับการศึกษา	0.72		✓
4.	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	0.00	✓	
5.	ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	0.00	✓	

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลจากข้อค้นพบได้สาระสำคัญ ดังนี้

1. อายุ จำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี ($\bar{x} = 2.43$) มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ($\bar{x} = 2.34$) กลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี ($\bar{x} = 2.33$) กลุ่มที่มีอายุ 51-60 ปี ($\bar{x} = 2.30$) และกลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.29$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาในลักษณะเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าประชาชนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นกลุ่มที่มีมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเป็นกลุ่มคนที่มีรักและความผูกพันในท้องถิ่นมาก รับรู้ปัญหา มีประสบการณ์ลองผิดลองถูกทางการพัฒนาท้องถิ่นมายาวนาน จึงส่งผลให้มีความเป็นเจ้าของรัก และห่วงหาพันทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมุ่งหวังที่จะให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อคนรุ่นหลัง จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้เข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาก อย่างไรก็ตามก็ต้องการปกครองสวนท้องถิ่นในฐานะองค์กรที่ดูแลนโยบายทางด้านการพัฒนาท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่อยู่ในวัยน้อยกว่า 31 ปี และกลุ่มบุคคลในวัย 31-40 ปีเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามผลการดำเนินงานจากแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นกลุ่มที่ไวต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พร้อมที่จะเรียนรู้และ พัฒนาตนเองเพื่อการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นให้ทัดเทียมกับกระแสหลักทางการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ดีกลุ่มประชาชนที่ถือว่าเป็นกำลังหลักทางการคิดทำ และวางแผน ที่ควรให้ความสำคัญสูงได้แก่กลุ่มประชาชนในวัย 60 ปีขึ้นไป ควรได้รับการสนับสนุนให้เขามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในฐานะ ผู้นำทางภูมิปัญญาท้องถิ่น Local Wisdom Leadership เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ชีวิตในระดับท้องถิ่นมานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหา เช่นการใช้ยาสมุนไพรในการรักษาโรค การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน การดำรงชีพแบบพอเพียง การกล่อมเกลาจิตใจคนรุ่นหลังสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับบริบท Context ของพื้นที่ การเชื่อมโยงกลุ่มคนในวัยต่าง ๆ เหล่านี้เข้าหากัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ถ่ายทอดองค์ความรู้จาก รุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง จะก่อให้เกิดพลังทางสังคม Social Empowering นำไปสู่ความร่วมมือ และ พัฒนาระบบการสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใช้กระบวนการหลอมรวมแนวคิดของคนในวัยต่างๆ จะสามารถนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ Strategic Planning เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดังนั้น อายุจึงเป็นปัจจัยสำคัญกับการเขามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน 30 ปี ($\bar{x} = 2.41$) ขึ้นไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอยู่อาศัย น้อยกว่า 30 ปี ($\bar{x} = 2.32$) อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากลักษณะดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชน ที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยมากกว่า 30 ปีได้รับการบ่มเพาะประสบการณ์ในการเรียนรู้ถึงปัญหาสาเหตุของปัญหา รวมถึงผ่านประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นมานาน มีความผูกพันกับการเป็นเจ้าของท้องถิ่น ห่วงแทนท้องถิ่นของตนเอง การเขามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงตนต่อสาธารณะในการถ่ายทอดประสบการณ์ในการ แก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นปัจจัยด้านการอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ทั้งกลุ่มที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 30 ปีและมากกว่า 30 ปี แม้จะเป็นผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแต่มีความแตกต่างไม่มากนัก ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญ กับกลุ่มบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม เนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้ของทั้ง 2 กลุ่มมีระยะห่างที่ไม่แตกต่างกันมาก ประกอบกับวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มบุคคลทั้งสองกลุ่มอยู่ในสภาวะแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้านของประชาชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าระดับความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 0.85$) จากลักษณะดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าการที่ประชาชนมีความรู้ หรือมีทักษะในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งความรู้ของประชาชนอาจเกิดจากการเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสาร จากสื่อจากการเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา หรือการเข้าร่วมในเวทีและเปลี่ยนเรียนรู้ต่าง ๆ ในกิจกรรมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ รวมถึงความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์การดำรงคชีพในท้องถิ่น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นโดย ผ่านช่องทางการแสดงความคิดเห็นการร่วมแรงในการทำงาน ร่วมรับผลที่ได้จากการวางแผน ตลอดจนร่วมติดตามตรวจสอบแผนการดำเนินงานเท่าที่ประชาชนมีความรู้ อยู่ อย่างไรก็ดีจากผลการวิจัยดังกล่าว ได้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาและการให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเชื่อมโยงสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประชาชนได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงจะส่งผลให้ประชาชนแสดงตนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งหวังให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท้องถิ่นของตนเองตามรัฐธรรมนูญ 2560 ปัจจัยสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อวางพื้นฐานให้กับประชาชน ควรมุ่งเน้นกระบวนการจัดการศึกษาเรียนรู้ให้กับประชาชนให้มากขึ้น พัฒนาระบบการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากการศึกษาจะส่งผลให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้สร้างกรอบแนวคิดงานวิจัย สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ที่ตระหนักได้ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับพื้นที่ค่อยขยายไปสู่อำเภอ จนถึงระดับประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ค้นพบและมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย ปฏิบัติและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เทศบาลตำบล ควรให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมโดยส่งเสริมให้ประชาชนสำนึกถึงบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เทศบาลตำบลควรสนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมกันตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะบรรจุในแผนพัฒนาฯ ให้มากขึ้น อาจปรับวิธีการที่ใช้ในการประชุมประชาคม เพื่อให้ประชาชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจมากกว่าที่เป็นอยู่ และนอกจากนั้นการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ เป็นความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองไม่มากเท่าที่ควร จากการดำเนินการตามแผนพัฒนา ซึ่งแสดงว่าการจัดทำแผนของพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เทศบาลจึงควรศึกษาความต้องการให้ชัดเจน อาจโดยการลงพื้นที่เป็นประจำสม่ำเสมอและข้อข้อเสนอ/ความต้องการมาพิจารณา หรือหาวิธีการให้ประชาชนนำเสนอความต้องการได้อย่างอิสระผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อจะได้ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

3.2 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2546). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

เทศบาลตำบลสันกำแพง. (2562). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565).จังหวัดเชียงใหม่ :งาน
แผนงานและงบประมาณ เทศบาลตำบลสันกำแพง.

สุนทิลักษณ์ยกเทพและยุภาพรยุภาศ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลบ้านเดื่ออำเภอเมืองหนองคายจังหวัดหนองคาย. วารสารสันติศึกษา
ปริทรรศน์ มจร.5 (ฉบับพิเศษ),182-191.

**ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล
เชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**
**Factors Affecting People's Participation in Administration of Choeng
Doi Subdistrict Municipality Doi Saket District Chiang Mai Province**

วิรัช ภูมาศรี¹

Wirat Poomasree

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สุทธิต่อปี และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การบริหารงานของเทศบาลตำบล

Abstract

This research article aims to study the level of people's participation and factors affecting people's participation in the administration of Choeng Doi

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา; Mahamakut Buddhist University; Lanna Campus

E-mail: wirat008@gmail.com

Subdistrict Municipality. Doi Saket District Chiang Mai Province It is a quantitative research. The sample group used in the research consisted of 400 people aged 18 years and over. It was a 5-level estimation scale questionnaire with a confidence value of 0.86. Data were analyzed using a packaged program. to find the mean, percentage, standard deviation The results showed that;

Level of people's participation in the administration of Choeng Doi Subdistrict Municipality It was found that, overall, people's participation was at a high level. The results of the study of factors affecting people's participation in the administration of Choeng Doi Subdistrict Municipality found that the factors affecting people's participation in the administration of Choeng Doi Subdistrict Municipality Doi includes age, education level, annual net income and length of stay in the community. Factors that do not affect participation in the administration are gender, marital status and occupation.

Keywords: public participation; Administration of the sub-district municipality

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมีหลักการสำคัญที่ทำให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง การดำเนินการกระบวนการใดๆ ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนเป็นสำคัญซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้มากขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งจะทำให้ปัญหาและความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (ชยสร สมบุญมาก, 2559: 1)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองในลักษณะการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนใน

ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยนั้น มีความหมายและหลักการสำคัญที่เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน ซึ่งมีลักษณะประการหนึ่งคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ มีบทบาท อำนาจ หน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชน ในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องดูแลและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ได้รับการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดรูปแบบการปกครองของตนเองให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาและตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง สามารถจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือและจุดหมาย กล่าวคือในฐานะเครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยการร่วมทำ ร่วมกำกับดูแล และร่วมตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม ส่วนในฐานะที่เป็นจุดหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในแง่ของการมีทักษะความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ในการรับผิดชอบดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในที่สุด การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไรเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือ

ระดับชาติ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนกระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สากล พรหมสกลิต, 2560 : 1) ซึ่งการให้ออกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไข ปัญหา การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้น ในชุมชนและประเมินผลงานกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับการลงมือกระทำกิจกรรม โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และทำให้ทราบถึงวิธีที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนั้นยังช่วยให้ประชาชนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น และยังมีความรู้สึกว่า กิจกรรมเหล่านั้นพวกตนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุง พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 หมู่บ้าน 3,694 หลังคาเรือน รวมประชากรทั้งสิ้น 7,745 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

โดยการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) คือกลุ่มตัวอย่างระดับหมู่บ้าน 14 หมู่บ้านทำการสุ่มร้อยละ 50 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) 7 หมู่บ้าน และหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้าน จำนวน 4,875 คน โดยไม่เน้นจำนวนครัวเรือน หาขนาดกลุ่มตัวอย่างและหมู่บ้านโดยใช้สูตรเมื่อแทนค่าในสูตรแล้วได้จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า 369 คน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มรวมทั้งหมด 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้สิทธิต่อปี ระยะเวลาที่อาศัย ของประชาชนเทศบาลตำบลเชิงดอย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งแบ่งเป็นรายด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ ไปติดต่อเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วทำการตรวจและกำหนดคะแนนจากคำตอบของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์คำนวณหาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วจึงนำค่าสถิติมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาพรวม

	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.13	0.18	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.91	0.13	มาก
3.	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.09	0.11	มาก
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.07	0.28	มาก
	รวม	4.20	0.09	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{x}=4.91$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=4.13$) และ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x}=4.09$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x}=4.07$)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86$ SD= 0.80)

โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การเป็นสมาชิกกลุ่ม ($\bar{x} = 4.85$ SD= 0.38) 2) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ($\bar{x} = 4.79$ SD= 0.31) 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ($\bar{x} = 3.79$ SD= 0.83) 4) การได้รับรู้ข่าวสาร ($\bar{x} = 3.22$ SD= 0.05)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพราะประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนเพื่อเป็นกรรมการในการจัดทำแผนเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศมร เพิ่มพูล และจักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา เสือียร (2555) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความศรัทธาในตัวผู้บริหารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากประชาชนมีความศรัทธาผู้บริหารและภาวะผู้นำจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นมีความปลอดภัย โดยผู้นำสามารถช่วยเหลือเมื่อประชาชนเดือดร้อน ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความเชื่อมั่นเคารพนับถือ เป็นแรงจูงใจทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย สอดคล้องกับ

การศึกษาของ ทวีศิลป์ กุลนาคดล (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประชาชนทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและคนในชุมชนทุกคน

การรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากข่าวสารเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการทำงานของเทศบาลตำบล โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยส่งเสริมทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมสอดคล้องกับการศึกษาของทัชเชษฐ์ นิยมสุข (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ได้รับรู้ข่าวสารจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลด้านความสามัคคีมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากความสามัคคีทำให้ชุมชนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันความสามัคคีเป็นพลังของกลุ่มที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพัทธ์ พุ่มกา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ผลการศึกษาพบว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประชาชนมีความสามัคคีภายในชุมชนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขและบำบัดน้ำเสียซึ่งมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่คุณภาพชีวิตของประชาชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ค้นพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ยังทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การได้รับรู้ข่าวสาร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้จากงานวิจัยใหม่ในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอยที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้นทั้งในมิติทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เทศบาลตำบลเชิงดอยสามารถนำไปพิจารณาหาแนวทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานขององค์กรได้ต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในเรื่องของการประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมเรื่องการติดตามตรวจสอบผลกระทบการดำเนินงาน

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ในการอยู่อาศัยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ยกเว้นการศึกษา ฉะนั้น เทศบาลควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนและอย่างสม่ำเสมอ และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เทศบาลควรเสริมสร้างความสำคัญและสนับสนุนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทุกกลุ่มในชุมชนต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับโครงการต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชน เพื่อรับทราบปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย

เอกสารอ้างอิง

กัลยา เสถียร. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ชยสร สมบุญมาก. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) คณะศิลปศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจน์.
- ทวีศิลป์ กลุณภาดล. (2550). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผน พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. 3(2):101-112.
- ทัชเชษฐ์ นิยมสุข. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พิศมร เพิ่มพูล และจักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ อำเภอลำลูกกระถัง จังหวัดสระแก้ว.วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง.6(1), 168-211.
- สากล พรหมสถิต. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองบุรีรัมย์. (รายงานการวิจัย) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สุพัทธ์ พุ่มกา. (2547). การศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง. (รายงานการวิจัย) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

**บุฟเฟต์ปิ้งย่าง ณ สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้บริโภคและ
กิจการร้านอาหารบุฟเฟต์ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่**
**Grill buffet at the situation of COVID-19 affecting the adjustment of
consumers and buffet restaurant business in Mueang Chiang Mai
District, Chiang Mai Province.**

พรรณนารา ปวงคำ, วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ¹

Phannara Puangkum and Wanpen Charoentrakulpeeti

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้บริโภค และกิจการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในขอบเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 80 คน เพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง และศึกษาแนวทางการปรับตัวในการให้บริการของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง จากสถานการณ์ โควิด-19 ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในการรับประทานและการใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างในสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบท่อรายได้และอำนาจในการซื้อของผู้บริโภคลดลง ส่งผลต่อการปรับตัวของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างที่ต้องรับมือกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวหรือการใช้วิถีชีวิตแบบ ทำให้เกิดการนำเทคโนโลยีต่างๆ ในการทำกิจกรรมและติดต่อสื่อสารของผู้คน จึงเกิดการปรับใช้กับบริการสั่งซื้อแบบออนไลน์ ไม่ใช่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงอย่างเดียว แต่ยังอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อเพิ่มยอดขายและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด และทำให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ในอนาคต

คำสำคัญ: บุฟเฟต์ปิ้งย่าง, สถานการณ์โควิด-19, การปรับตัว

¹ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Department of Geography, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University, Chiang Mai
Email: eyediizsehun@gmail.com

Abstract

This article aims to study consumer adaptation and the business of a buffet restaurant, grilling during the Covid-19 situation in Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province. The random quota sampling assigned 80 Chiang Mai University students to answer a questionnaire on changes in their eating behaviour at grilled buffets. Another objective is to study the adaptation guidelines for the service of grilled buffet restaurants from the situation of COVID-19 in Mueang Chiang Mai District by random sampling (Accidental Sampling) from interviews and observations. The results showed that the analysis of consumer behaviour in eating and using grilled buffet restaurants in COVID-19 impacts consumers' income and purchasing power. This situation affects the adjustment of grilled buffet restaurants that deal with changing consumer behaviours. Furthermore, adaptation or lifestyle results in various technologies for people's activities and communication deployed to the online ordering service. Online ordering is not only to reduce the risk of contracting the COVID-19 virus but also to facilitate another channel for consumers to increase sales, meet their needs, and operate the further business in the future.

Keywords: Grill buffet, The COVID-19 situation, The adjustment

บทนำ

ปัจจุบันมนุษย์เรามีความต้องการในหลายปัจจัยสำหรับการดำเนินชีวิต ความจำเป็นของแต่ละบุคคลนั้นอาจจะไม่เท่ากัน เพราะขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล หรือการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ตามหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่เหมือนกัน แต่ปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องการและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต มีด้วยกัน 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาหารนับได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่มีความจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต มนุษย์ทุกคนต้องรับประทานอาหารทุกวัน และถูกต้องเหมาะสมตามหลักโภชนาการหรือ ควรได้รับสารอาหารให้ครบ 5 หมู่ เป็นการช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต และมีพัฒนาการที่ดี นอกจากนี้อาหารยังจำเป็นที่จะต้องสะอาดถูกหลักอนามัย เพราะเนื่องจากจะส่งผลต่อสุขภาพในอนาคต การรับประทานอาหารที่ดีจะทำให้มีสุขภาพที่ดีตามไปด้วย ร่างกายมีพลังงานเพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ และสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้คนให้ความสำคัญกับอาหารเป็นอย่างมาก ซึ่งพบว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เกี่ยวข้องกับอาหารอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การแปรรูปวัตถุดิบต่างๆ สำหรับการประกอบอาหาร การปรับเปลี่ยนสูตรต้นตำหรับของอาหารที่มีรสชาติดั้งเดิม ให้มีรสชาติที่แปลกใหม่ตามยุคสมัย ซึ่งธุรกิจร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง ก็เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่หันมาให้ความสำคัญกับกกลยุทธ์ใหม่ๆ เพราะในปัจจุบันการบริโภคอาหารบุฟเฟต์เป็นที่นิยมมากในสังคมทั้งในชุมชนเมืองและนอกเมือง ผู้คนทั่วไปจึงให้ความสนใจกับอาหารประเภทนี้เป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดร้านอาหารจำพวกบุฟเฟต์ขึ้นและมีการแข่งขันกันทางธุรกิจจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมรวมทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้คนส่วนใหญ่เลือกที่จะบริโภคอาหารที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย และที่สำคัญที่สุดคือมีราคาถูก และคุ้มค่าที่จะจ่าย ดังนั้นผู้ประกอบการจึงได้ตระหนักถึงความต้องการของผู้บริโภค ที่จะสร้างสิ่งดึงดูดใจให้เป็นที่น่าสนใจ โดยทั่วไปคือเรื่องของราคาที่ผู้บริโภคสามารถเลือกร้านตามกำลังจ่าย ซึ่งเป็นการกำหนดราคาอาหารไว้แล้วอย่างตายตัว ทำให้ผู้บริโภคสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระให้กับทางร้าน โดยที่จะสามารถรับประทานได้อย่างไม่จำกัดปริมาณ และเรื่องของการที่สามารถเลือกได้ว่าจะรับประทานอาหารจากวัตถุดิบประเภทใดก็ได้ ตามความต้องการของผู้บริโภค และเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลานานสำหรับการรับประทานอาหารประเภทบุฟเฟต์ ฉะนั้นช่วงเวลาในระหว่างการรับประทานจึงสามารถ ใช้เป็นโอกาสของการพบปะสังสรรค์ไปในตัวสำหรับกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม

ทว่าในสถานการณ์ปัจจุบันเกิดปัญหาโรคระบาดหรือเชื้อไวรัสโควิด-19 ขึ้นทั่วโลกเป็นระยะเวลานาน ซึ่งส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต การกักตัวอยู่บ้านเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือการเดินทางไปพื้นที่เสี่ยงที่อาจนำไปสู่การติดเชื้อไวรัสได้ ทางด้านการศึกษา การทำงาน ที่มีการเรียนการสอนหรือการประชุมงานผ่านทางระบบออนไลน์ เพื่อหลีกเลี่ยงการพบปะจากบุคคลจำนวนมาก เพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่กระจายและการติดเชื้อจากไวรัส ดังนั้นกิจกรรมการที่ต้องพบปะสังสรรค์ต่างๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือพูดคุยเพื่อคลายเครียดจากการเรียนและการทำงาน จึงต้องอยู่ในกฎระเบียบและมาตรการที่รัฐบาลกำหนดไว้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับผิตชอบต่อสังคมร่วมกัน รวมไปถึงทางด้านธุรกิจร้านอาหารก็ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก หลายร้านต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค เพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ในครั้งนี้

การศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค และการให้บริการของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างในสถานการณ์โควิด-19 ในขอบเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ บริเวณโดยรอบ

ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นแหล่งพื้นที่เศรษฐกิจ ที่มีการทำธุรกิจเกี่ยวกับร้านอาหาร บุฟเฟ่ต์จำนวนมาก และรวมไปถึงเป็นแหล่งที่รวมผู้คนหลากหลายกลุ่มช่วงอายุ ที่มีการปรับตัวของผู้บริโภคทางพฤติกรรมกับความเปลี่ยนแปลงทางการรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างและการให้บริการของผู้ประกอบการร้านค้า ในสถานการณ์โควิด-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในการรับประทานและการเข้าใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างในสถานการณ์ โควิด-19
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวในการให้บริการของร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างจากผู้ประกอบการในสถานการณ์ โควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การสำรวจแบบสอบถามและสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถามผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างประชากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี ในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง ที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์โควิด-19
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสุ่มร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

ผลการรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างในสถานการณ์โควิด-19 กับการรับมือและปรับตัวของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธุรกิจร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ในอนาคตหลังสถานการณ์โควิด-19 เป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการจะดำเนินการธุรกิจต่อไปในอนาคต และเป็นประโยชน์อีกทางเลือกหนึ่งแก่การตัดสินใจ สำหรับผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่าง

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (51 คน) มากกว่าเพศชาย (29 คน) ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 20 ปี ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2

คณะสังคมศาสตร์ และมีรายได้อยู่ในช่วงที่ 5,001 – 10,000 บาท ประเด็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้บริโภคทุกคนเคยบริโภคอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง ความถี่ในการรับประทานอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง อยู่ในช่วง 1-2 ครั้ง/เดือน ส่วนใหญ่เลือกรับประทานในช่วงวันธรรมดา วันจันทร์-อาทิตย์ มากกว่า วันหยุดนักขัตฤกษ์ ระยะเวลาเฉลี่ยในการรับประทานอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างในแต่ละครั้ง คือ 2 ชั่วโมง/ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการรับประทานส่วนใหญ่ อยู่ที่ 200-300 บาท/ครั้ง ส่วนใหญ่ร้านอาหารบุฟเฟต์ที่เลือกรับประทานจะมีระยะห่าง น้อยกว่า 5 กิโลเมตร คือเลือกร้านอาหารบุฟเฟต์บริเวณใกล้เคียงแหล่งที่พักอาศัย และจำนวนผู้ร่วมรับประทานในแต่ละครั้ง เฉลี่ยประมาณครั้งละ 3-4 คน ซึ่งพบว่าเป็นการไปรับประทานร่วมกันกับเพื่อนๆ เป็นส่วนใหญ่ และพบว่าโอกาสส่วนใหญ่ที่ผู้บริโภคให้ความสนใจในการรับประทานอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างมากที่สุด คือในช่วงที่ร้านมีโปรโมชั่น โดยส่วนใหญ่แล้วช่องทางที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างมากที่สุด คือจากการชักชวนให้ร่วมรับประทานและการบอกต่อกันจากเพื่อนๆ ส่วนบรรยากาศของร้านอาหารบุฟเฟต์ที่เป็นที่นิยม จะเป็นรูปแบบของการเปิดเพลงคลอๆ มากกว่าบรรยากาศที่เงียบสงบ และจากการเก็บข้อมูลในประเด็นสุดท้ายพฤติกรรมการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างหลังเกิดสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีวิธีการเลือกรับประทานอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ยังคงเลือกวิธีการนั่งรับประทานที่ร้านเป็นส่วนมากอยู่ หรือมีการทดแทนด้วยการสั่ง Delivery เพื่อนำมารับประทานเองที่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่มีการล็อกดาวน์จากทางภาครัฐ ที่ไม่สามารถนั่งรับประทานที่ร้านได้ จึงสอดคล้องกับความถี่ในการรับประทานอาหารบุฟเฟต์ในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ที่ลดน้อยลงด้วย เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ความคิดเห็นของผู้บริโภคส่วนใหญ่ต่างคิดว่าสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อรับประทานอาหารบุฟเฟต์อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นที่ว่าค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารที่ร้านบุฟเฟต์ปิ้งย่างในปัจจุบันที่ยังเกิดสถานการณ์โควิด-19อยู่ มีราคาถูกลงด้วย เพราะเนื่องจากการจัดโปรโมชั่น เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงการใช้บริการของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง

แนวทางการปรับตัวในการให้บริการของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง จากผู้ประกอบการ ในสถานการณ์ โควิด-19 พบว่า เวลาเปิดและปิดของร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ช่วงเวลา 17.00-23.00 น. เนื่องจากมาตรการของทางภาครัฐ จึงสามารถให้นั่งรับประทานที่ร้านได้ไม่เกิน 23.00 น. ของทุกร้านอาหาร ร้านที่ปกติมีเวลาเปิดทำการเกิน 23.00 น. ก็ทำการปรับลดระยะเวลาในการให้บริการในช่วงที่ยังเกิดสถานการณ์โควิด-19 อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีระยะเวลาในการบริการอย่างจำกัด และจากข้อกำหนดจากทางภาครัฐเรื่องการบริการของ

ร้านอาหารในวิกฤตล็อกดาวน์ จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลงกว่าก่อนช่วงเกิดสถานการณ์โควิด-19 โดยการสำรวจร้านอาหารบุฟเฟต์ในอำเภอเมืองเชียงใหม่พบว่า ที่ตั้งของร้านส่วนใหญ่อยู่ใกล้บริเวณพื้นที่ของแหล่งสถานศึกษาที่มีความเป็นเมืองค่อนข้างสูง ซึ่งบริเวณโดยรอบของแหล่งการศึกษาจะประกอบไปด้วย แหล่งที่พักอาศัยและแหล่งงาน เป็นส่วนใหญ่ จึงมีผู้บริโภคหลังเลิกเข้าไปใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างกันอย่างหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา หรือผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือแม้กระทั่งเด็ก อีกทั้งร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างมีทั้งในรูปแบบของภัตตาคารอาหารบุฟเฟต์ (ขนาดใหญ่) ร้านอาหาร (ปานกลางและเล็ก) ซึ่งแยกประเภทตามจำนวนที่นั่งของร้าน ทุกร้านมีการปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด-19 คล้ายคลึงกัน แต่จะเห็นภาพได้ชัดว่าร้านขนาดใหญ่มีการปรับตัวในบริการที่รวดเร็วกว่า และหลายช่องทางมากกว่า เช่น การทำ Delivery ได้มากกว่า 1 ช่องทางทั้งจำหน่ายหน้าร้านเอง จัดส่งจากทางร้านเอง ส่งผ่านแอปพลิเคชัน ที่ทางร้านเข้าร่วม เช่น Grabfood , Foodpanda, Lineman ในขณะที่ร้านขนาดเล็กอาจจะต้องรอให้สถานการณ์ดีขึ้น หรือมีการปรับลดวิกฤตการณ์ล็อกดาวน์ลง ถึงจะทำการเปิดกิจการได้ต่อและเนื่องด้วยเหตุการณ์ในครั้งนี้ ทำให้มีการทำ Delivery มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการปรับตัวหรือการใช้วิถีชีวิตแบบ New Normal ที่ส่งผลให้เกิดการนำเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการทำกิจกรรมและติดต่อสื่อสารของผู้คน และรวมถึงในสถานการณ์นี้ ที่มีการปรับใช้กับบริการ Delivery ที่มีการสั่งซื้อแบบออนไลน์ ไม่ใช่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงอย่างเดียว แต่ยังอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อเพิ่มยอดขายและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ทั้งปัจจุบันและยังส่งผลให้เกิดการทำ Delivery ไปยังถึงอนาคตอย่างต่อเนื่อง

สภาพแวดล้อมภายในร้านส่วนใหญ่เป็นบรรยากาศแบบเปิดโล่ง แต่บางส่วนของที่ปกติเป็นแบบปิดได้ทำการเปิดโล่งแทน หรือเว้นระยะห่างระหว่างโต๊ะ จำกัดจำนวนคนและที่นั่ง ในการนั่งรับประทานอาหารภายในร้าน เพื่อลดการเสี่ยงติดเชื้อจากสถานการณ์โควิด-19 และการทำตามมาตรการจากทางภาครัฐ

ร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง ส่วนใหญ่ เป็นแบบบุฟเฟต์ทั้งปิ้งย่างและชาบูแต่บางร้านมีแค่ปิ้งย่างเพียงอย่างเดียว ราคาในการรับประทานในแต่ละร้านจะอยู่ที่ประมาณ 159-319 บาท แต่ร้านส่วนใหญ่จะมีราคาอยู่ที่ 159-219 ซึ่งเป็นบุฟเฟต์แบบรวมเครื่องดื่มส่วนมาก นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าร้านอาหารบุฟเฟต์ได้เข้าร่วมโครงการของรัฐ (โครงการคนละครึ่ง) พบว่า การที่มีบุฟเฟต์ให้เลือกรับประทานได้หลายประเภทในหนึ่งร้าน จะเพิ่มตัวเลือกในการเลือกรับประทานอาหารบุฟเฟต์มากกว่าการมีตัวเลือกเดียว และเพื่อตอบสนองความต้องการและความชอบของแต่ละบุคคลให้ครอบคลุมขึ้น และการกำหนดราคาในการรับประทานต่อบุคคลของแต่ละร้านนั้น จัดให้อยู่ในช่วง

ราคาที่ถูกคิ่ลทั่วไม่มีกำลังซื้อ โดยเฉพาะนักศึกษาคัดเป็นลูกค้ำกลุ่มเป้าหมายของร้าน และเพื่อให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้พิจารณาถึงความค้ำค่า ราคาเหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร จากการที่ทางร้านเข้าร่วมโครงการของรัฐนั้น เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทางร้านนั้นได้เพิ่มอำนาจในการทำให้ผู้บริโภคมีอำนาจซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ำให้ได้มากที่สุด ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้บริโภคส่วนใหญ่ มีวิธีการเลือกรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่าง ที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ความคิดเห็นของผู้บริโภคส่วนใหญ่ ต่างคิดว่าสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์อยู่ในระดับสูง และค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารที่ร้านบุฟเฟ่ต์ปั้งย่างในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีราคาถูกลงด้วย เพราะเนื่องจากการจัดโปรโมชั่น เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงการใช้บริการของร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่าง จากการสำรวจพบว่า ผู้มีรายได้นักจะมีกรรับประทานที่บ่อยครั้งกว่า เพราะมีอำนาจในการซื้อสินค้าหรือมีอำนาจในการบริโภคได้มากกว่า อย่างไรก็ตามสถานการณ์โควิด -19 ส่งผลให้รายได้และอำนาจในการซื้อของผู้บริโภคลดลง ความถี่ในการรับประทานจึงลดลงด้วย จึงทำให้ส่งผลต่อการปรับตัวของร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่างที่ต้องรับมือกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการขาย หรือการจัดโปรโมชั่นต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด

ในส่วนของการปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีวิธีการเลือกรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่างที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ยังคงเลือกวิธีการนั่งรับประทานที่ร้านเป็นส่วนมากอยู่ หรือมีการทดแทนด้วยการสั่ง Delivery เพื่อนำมารับประทานเองที่บ้าน ในขณะที่ช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่มีการล็อกดาว์นจากทางภาครัฐ ที่ไม่สามารถนั่งรับประทานที่ร้านได้ จึงสอดคล้องกับความถี่ในการรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์ในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ที่ลดน้อยลงด้วย เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ความคิดเห็นของผู้บริโภคส่วนใหญ่ต่างคิดว่าสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการรับประทานอาหารบุฟเฟ่ต์อยู่ในระดับสูง และความคิดเห็นที่ว่าค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารที่ร้านบุฟเฟ่ต์ปั้งย่างในปัจจุบันที่ยังเกิดสถานการณ์โควิด-19อยู่ มีราคาถูกลงด้วย เพราะเนื่องจากการจัดโปรโมชั่น เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงการใช้บริการของร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่าง

ร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปั้งย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีมาตรการและข้อควรปฏิบัติต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการให้บริการ ซึ่ง

ส่งผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจ จึงได้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวต่อสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อให้ยังคงสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องจากช่วงวิกฤตล็อกดาวน์ของทางภาครัฐ ร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างเลยมีการเพิ่มช่องทางในการขายเกิดขึ้น โดยมีการส่งอาหารแบบ Delivery หรือการส่งอาหารที่สามารถส่งตรงถึงบ้านโดยบริการจากทางร้าน ที่จะทำการจัดส่งให้ตามที่อยู่ของผู้บริโภค เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบยาวมาจนถึงปัจจุบัน แต่ได้มีการผ่อนปรนมาตรการล็อกดาวน์จากทางภาครัฐ ที่อนุญาตให้นั่งรับประทานที่ร้านได้ แต่มีข้อกำหนดและมาตรการสำหรับร้านอาหารที่เป็นข้อควรปฏิบัติที่ในการให้บริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดในการให้บริการ ซึ่งอาจจะทำให้บริการได้ไม่เต็มรูปแบบเหมือนปกติ จึงส่งผลให้เกิดการปรับตัวของทางร้านอาหารอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะเตรียมพร้อมในการเปิดให้บริการ และนอกจากข้อควรปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ แล้วนั้น ทางร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างยังได้มีการปรับลดจำนวนอัตราการจ้างพนักงานลงด้วย เพื่อลดจำนวนค่าใช้จ่าย และยังคงลดปริมาณการซื้อวัตถุดิบลง เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณในการขาย และให้เหมาะสมกับจำนวนการซื้อของผู้บริโภค เพื่อให้กิจการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างยังดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ในสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานาน และยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การปรับตัวต่อสถานการณ์เพื่อให้ได้รับผลกระทบที่น้อยที่สุด และยังสามารถดำรงธุรกิจให้ดำเนินต่อไปในอนาคตได้ และเนื่องด้วยเหตุการณ์จากสถานการณ์ในครั้งนี้ ทำให้มีการทำ Delivery มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการปรับตัวหรือการใช้วิถีชีวิตแบบ New Normal ที่ส่งผลให้เกิดการนำเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการทำกิจกรรมและติดต่อสื่อสารของผู้คน และรวมถึงในสถานการณ์นี้ ที่มีการปรับใช้กับบริการ Delivery ที่มีการสั่งซื้อแบบออนไลน์ ไม่ใช่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงอย่างเดียว แต่ยังอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อเพิ่มยอดขายและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ทั้งปัจจุบัน และยังคงส่งผลให้เกิดการทำ Delivery ไปยังถึงอนาคตอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ทางด้านของค่าใช้จ่ายหรือเงินลงทุนที่ต้องเสียให้กับกิจการ ที่เกิดการขาดทุน เนื่องจากรายได้ลดน้อยลง จากการบริการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากต้องรักษามาตรการ จากทางภาครัฐที่ได้ระบุข้อควรปฏิบัติหรือมาตรการสำหรับร้านอาหารไว้ และจากสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้นของโควิด-19 ทำให้เกิดการล็อกดาวน์จากทางภาครัฐ ทำให้ยอดขายยิ่งลดลง

เนื่องจาก ไม่สามารถเปิดร้านให้นั่งรับประทานได้ แม้จะมีการผ่อนปรนมาตรการในภายหลัง ร้านบุฟเฟต์ปิ้งย่างก็ยังคงต้องรับมือกับสถานการณ์ต่อไป เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลายมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีแนวทางการปรับตัวโดยการเพิ่มช่องทางการขายโดยการส่ง Delivery เพื่อให้บริการแก่ทางผู้บริโภค ให้ได้รับการเข้าถึงในการซื้อสินค้าให้ได้มากที่สุด เพื่อกิจการให้อยู่รอดต่อไป จากสถานการณ์โควิด-19 นี้ และลดพนักงานเพื่อลดอัตราการจ้าง ให้ยังคงเหลือพนักงานที่มีความจำเป็นในการดำเนินธุรกิจต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมและค่านิยมของผู้บริโภคครั้งต่อไปนั้น ควรจะเพิ่มขนาดของกลุ่มประชากรให้ครอบคลุม ทั้งในด้านอาชีพของกลุ่มประชากร เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภค ควรจะศึกษาในปริมาณที่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อ่ำคง. (2559). การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคร้านหมูกระทะบุฟเฟต์ในเขตเมืองพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ชนินทร์ ชุนพันธ์รักษ์. (2541). แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้ประกอบการ. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.researchsystem.siam.edu/images/researchin/>
- เขาวรัตน์ เชิดชัย. (2550). การบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุในเขตชุมชนแออัด เขตเทศบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- นันธิภา เจิดจำรัส. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคบุฟเฟต์ปิ้งย่างในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒน์ สุจำนงค์. (2552). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์.
- ภิรมณ์ แจ้งโธรงค์ และ มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์. ทำเลที่ตั้งที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าอพาร์ทเมนต์ ของนักศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี).
- มัทธนา วิงวอน. (2553). บุฟเฟต์หมูกระทะกับการเปลี่ยนแปลงของการบริโภคในกรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ศิริลักษณ์ สีนธวาลัย. (2533). ทศนคติและพฤติกรรมของเด็กนักเรียนไทยในตัวเมืองที่ติดต่ออาหารว่าง. โภชนาการสาร, 21(4) , 101-103.

สงกรานต์ คงเพชร. (2555). ปัจจัยการตัดสินใจเลือกเช่าอพาร์ทเมนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.(ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ).

หทัยชนก โนชัย. (2552). พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการใช้บริการภัตตาคารอาหารญี่ปุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การจัดทำหลักสูตรวิชาพลเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของไทย

The preparation of civic courses to strengthen the political culture of Thailand's democracy.

เพชรรัตน์ โนจา, ขวัญฤดี มีนันท์¹

Pedcharad Noja, Khwanruedee meenun

บทคัดย่อ

“หลักสูตรพลเมืองศึกษา” เป็นกลไกหนึ่งที่ประเทศประชาธิปไตยทั่วโลก มุ่งปลูกฝังเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับอุดมการณ์ และกระบวนการทำงานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าเป็นการเตรียมสร้างพลเมืองหลักสูตรวิชาพลเมืองศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ในวิทยาการต่างๆ และเป็นกระบวนการพัฒนาคน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ มีระเบียบวินัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และเข้าใจต่อบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้น “หลักสูตรพลเมืองศึกษา” เป็นกลไกหนึ่งที่ประเทศประชาธิปไตยทั่วโลก มุ่งปลูกฝังเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับอุดมการณ์ และกระบวนการทำงานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าเป็นการเตรียมสร้างพลเมืองหลักสูตรวิชาพลเมืองศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ในวิทยาการต่างๆ และเป็นกระบวนการพัฒนาคน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ มีระเบียบวินัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และเข้าใจต่อบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองของ

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Political Science School of Administrative Studies, Maejo University

Email: Autapon8169@gmail.com Email: khwanruedee280843@gmail.com.

ประเทศ เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: หลักสูตรวิชาพลเมืองศึกษา, เสริมสร้างวัฒนธรรม, ระบบประชาธิปไตย

Abstract

The "Citizen Education Program" is a mechanism by democratic countries around the world aimed at cultivating young people to become socially responsible citizens. By creating accurate knowledge and values about ideology and the process of democracy, it is considered to be a preparation for civic education as a management of education for citizenship. It is a process of developing people to be knowledgeable in various sciences and to develop people to be good, moral, ethical, responsible, rational, aware of the right to freedom, discipline and for the benefit of the public, rather than personal gain, and understand their role as citizens of the country. In order for those who have passed the education to apply that knowledge, apply it to self-development, social development and develop the nation to flourish.

Keywords : Civic Education, Cultural Building, Democracy

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทย เริ่มจากการพัฒนา กฎหมายนโยบาย แผนการศึกษา และหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นเป็น พลเมืองที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและการเป็นพลโลกที่ดี ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับ สถานการณ์ของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะการดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยในปี พ.ศ.2475 มีการนิยามคำว่า “พลเมือง” ไว้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2475 ว่าพลเมืองแห่งสยามคือ พลเมืองผู้สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณและหน้าที่แห่งพลเมือง และแผนการศึกษาแห่งชาติล่าสุดปี พ.ศ.2560-2579 ซึ่ง แผนการกำหนดขึ้น เป็นแผนระยะยาว 20 ปีเพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีได้กำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับพลเมือง ไว้โดยสรุปมุ่งให้ผู้เรียนหรือพลเมืองได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย รู้สิทธิหน้าที่ เคารพสิทธิและหน้าที่ของ

ตัวเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติยึดมั่นและดำรงตนในสังคมประชาธิปไตยด้วยความเสมอภาค สุจริตและยุติธรรมเป็นสำคัญและสามารถเรียนรู้กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21

ทั้งนี้กรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ใน พ.ศ.2545 ได้บัญญัติจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาที่สะท้อนถึงเป้าหมายของความเป็นพลเมือง ไว้ในมาตรา 6 ความเป็นว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และบัญญัติการเรียนรู้เกี่ยวกับสำนึกของความเป็นพลเมืองไว้ในมาตรา 7 ความเป็นว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จากรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ” และมีการนำไปสู่การปฏิบัติโดยหลักสูตรและการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษาและที่เกี่ยวข้องมาโดยลำดับ(พินสุตาสิริธรรังศรี, 2553)

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ควรมีหลักสูตรและคู่มือการสอน ประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเข้าไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรมีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสถานศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง มีการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เน้นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้ปกครองตนเอง และให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นการศึกษาถึงการจัดทำหลักสูตรวิชาพลเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของการจัดการศึกษาเพื่อสะท้อนถึงเป้าหมายคำว่าพลเมืองการศึกษาความเป็นพลเมืองของไทยกำหนดขึ้นภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเป็นสำคัญ และพบปัญหาการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนคือ แม้ว่าจะมีการกำหนดหลักสูตรชัดเจนในแต่ละระดับการศึกษา แต่ก็ยังไม่

สามารถทำให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเท่าที่ควร โดยเฉพาะความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยการเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและสังคม ผู้เขียนจึงศึกษาการจัดทำหลักสูตรวิชาพลเมืองเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยโดยสามารถแยกเนื้อหาประเด็นสาระไว้ดังนี้ 1.การศึกษาการสร้างความเป็นพลเมืองในต่างประเทศ 2.ระบบการศึกษาของไทยในการปลูกฝังการส่งเสริมความเป็นพลเมือง 3.เนื้อหาสาระวิชาพลเมืองศึกษา

เนื้อเรื่อง

1. การศึกษาการสร้างความเป็นพลเมืองในต่างประเทศ ของประเทศต่างๆ 6 ประเทศ ดังนี้

1.1 สาธารณรัฐฟินแลนด์ วัตถุประสงค์หลักของหลักสูตรการศึกษาพลเมืองคือ การเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองต้นรู้ มีทักษะและสมรรถนะ จัดสอนตั้งแต่ระดับที่หนึ่ง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนระหว่างห้องเรียนจริยธรรมหรือศาสนาได้ ผู้เรียนเริ่มเรียนหลักสูตรสังคมศึกษาในการศึกษา ระดับที่สองตอนต้นและปีแรกของการศึกษาระดับที่สองตอนปลาย และจะต้องเรียนหลักสูตรจิตวิทยาและ ปรัชญาเพื่อเป็นกรอบในการสร้างพลเมืองฟินแลนด์ผ่านหลักการของการศึกษารอบรู้ ทุกภาคส่วนมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาพลเมืองของฟินแลนด์เทศบาลจัดการศึกษาภาคบังคับครอบคลุมครัวเป็นตัวแทน ในคณะกรรมการโรงเรียน มีหน้าที่ร่วมออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ห้องถื่นมีอิสระในการจัดการศึกษา ตามหลักการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาพลเมือง ให้อิสระแก่องค์กรและสมาคมมี ส่วนร่วมในการจัดทำแนวทางของหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิธีการสอนสำหรับ ครูเพื่อสอนวิชาพลเมือง เป็นต้น

1.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หลักสูตรและการจัดการการศึกษาพลเมืองแตกต่างกัน ในแต่ละมลรัฐตามบริบทการปกครองประเทศ เนื้อหาโดยรวมเน้นความเปราะบางของประชาธิปไตย และบรรทัดฐานของประชาชน รวมถึงมิติของความเป็นยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทำหน้าที่พลเมือง สอดคล้องกับความรู้ทางการเมือง มากกว่าการเป็นพลเมืองต้นรู้ ในประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการเมืองการปกครอง และวิถีประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาด้านการเมืองในระดับประเทศและระดับ มลรัฐ กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาต่อเนื่องของรัฐ เข้าทุกกลุ่มชนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน แหล่งความรู้มีความหลากหลาย วิธีการให้ความรู้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ต้อง

มีการสนับสนุนและความร่วมมือกันของหลายฝ่ายทั้งองค์การภาครัฐและภาคเอกชน มูลนิธิหรือสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากฝ่ายการเมืองต้องมีความเป็นกลางมีการตั้งศูนย์การศึกษาการเมืองเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง กลุ่มเป้าหมายหลักคือ เยาวชน มุ่งเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยยังยืนได้ประชาชนต้องเห็นพ้องและให้การสนับสนุนจากประชาชน และการเอาใจใส่ยืนยัน สิทธิประโยชน์ของของผู้มีส่วนได้เสียในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย (Pluralism) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยงานกลางทางการศึกษาพลเมืองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนผ่านโครงการหลายโครงการโดย เน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์และรวมวิธีการสอนเข้าด้วยกัน ด้านการวัดและการประเมินผล ในบางมลรัฐ มีการประเมินภายในโดยเน้นการนำโครงการและการมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้จริง

1.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา การจัดการศึกษาพลเมืองของสหรัฐอเมริกาที่สำคัญ หลังจากการ อพยพของประชาชนมาจากยุโรปเหนือ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจความเป็นเมืองกับผู้อพยพแต่ไม่ประสบผล สำเร็จเนื่องจากสงครามโลก การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นพลเมืองตื่นรู้(Active Citizen) มีส่วนร่วมทางการเมือง การเรียนการสอนมุ่งสร้างให้พลเมืองเกิดความรู้ ทักษะ และ ทศนคติต่อการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย ขอบเขตการศึกษา ประกอบด้วย เรื่องของการเป็นพลเมืองในบริบทของสิทธิมนุษยชน ภายใต้สังคมเปิดและการเมืองโลก ระบอบการปกครอง รัฐ สถาบัน และกระบวนการอันเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะ มุ่งมั่นในค่านิยมพื้นฐานและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เกิดจากการพัฒนาทักษะ ความรู้ และการมีส่วนร่วมทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ แนวคิดด้านการจัดการการเรียนการสอน และการอบรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเป็นหน้าที่ของแต่ละรัฐ โดยการศึกษาวิจัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเป็นแบบเรียนและตำรามาตรฐานกลางสำหรับเป็นพื้นฐานในการเรียนการสอน ที่มีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน

1.4 ประเทศอังกฤษ กรอบหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการศึกษาพลเมือง ของ อังกฤษมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พลเมืองมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ ตื่นรู้ในสังคม เข้าใจระบอบประชาธิปไตย กฎหมายและรัฐบาล สามารถจัดการการเงินและตัดสินใจเรื่องการเงินได้ดีเป็นการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง มีส่วนร่วมในการอภิปรายสาธารณะและสร้างกฎหมายทั้งทาง ตรงและทางอ้อม และการตัดสินใจในรัฐ โดยผู้เรียนต้อง 1) ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองของสหราชอาณาจักร 2) พัฒนาความรู้และความเข้าใจในระบบกฎหมายและค่านิยมในสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย 3) พัฒนาความสนใจ และความตั้งใจ การมีส่วนร่วม

ในการเป็นเป็นจิตอาสา และ 4) มีทักษะในการคิด อย่างมีวิจารณญาณและการโต้แย้งทางการเมือง สามารถวางแผนและจัดการการเงินอนาคต โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรแห่งชาติการสอนต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ เพื่อ วิเคราะห์ประเด็นการเมืองและสังคมอย่างมีวิจารณญาณผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ตระหนักถึงประสิทธิภาพของ การเรียนรู้พลเมือง มีภาวะผู้นำ ส่งผลให้การศึกษาพลเมืองประสบผลสำเร็จ นำวิชาพลเมืองมาใช้และ ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติผู้เรียนมีความยึดมั่นในอัตลักษณ์ของประเทศ สนับสนุนค่านิยมประชาธิปไตย และมีความอดทนสูง เชื่อในรัฐบาลที่ถูกเลือกมาโดยวิถีประชาธิปไตย

1.5 ประเทศแคนาดา การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ต้องมีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม การพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างพลเมือง จึงมีความแตกต่างกันไปตามรัฐ มีการเปิดสอนใน ภาษาทางการทั้งสองภาษาคืออังกฤษและฝรั่งเศส และมีการสนับสนุนโครงการศึกษาเพื่อพัฒนา ประชาธิปไตยในระดับประเทศด้วย โดยมุ่งสร้างพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizenship) เข้าร่วมทาง การเมืองและการจัดการชุมชน (Public participation) มีความเชื่อมั่นว่า ประชาชนมีศักยภาพในการใช้ อานาจในการปกครองของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง (Politics) มีทัศนคติที่ดีต่อ ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม รวมทั้งมีความรู้ด้านสังคมและเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และ การร่วมมือของชุมชน (Culture and Collaboration) ที่สัมพันธ์กับชีวิตของตนด้วย

1.6 สาธารณรัฐสิงคโปร์ หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจัดไว้ใน วิชาการศึกษาพลเมืองและจริยธรรม โดยมีองค์ประกอบด้านความรู้ทักษะและค่านิยมสำหรับ คุณลักษณะของพลเมือง ด้านสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ และมีการจัดหลักสูตรคุณลักษณะ และการศึกษาความเป็นพลเมือง เพื่อปลูกฝังค่านิยมและสร้างสมรรถนะในตัวผู้เรียน ให้เป็นคนดี และพลเมืองที่มีคุณค่า(Ministry of Education, 2014, p.1) และให้เป็นแกนกลางของกรอบ หลักสูตรสำหรับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 และผลลัพธ์ของผู้เรียนที่มีค่านิยมหลัก (Core Values) ในด้านความตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการตนเอง ความตระหนักรู้ทางสังคม การจัดการสัมพันธ์ภาพ ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ที่เชื่อมโยงกับ ความรอบรู้ความเป็นพลเมือง ตระหนักเรื่องของโลกและทักษะข้ามวัฒนธรรม มีความเชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้ ด้วยตนเอง และ ตระหนักถึงความเป็นพลเมืองการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นกระบวนการเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดทักษะการ คิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และ การปฏิบัติจริง ทั้งนี้ผู้บริหารและครูได้รับ

การกระตุ้นให้ค้นคว้าติดตามนวัตกรรมการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองจะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา สำหรับนักเรียนในทุกช่วงอายุในโรงเรียนของทุกประเทศ แม้ว่าแต่ละประเทศจะมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์วัฒนธรรมประเพณี ภาษา ประชากร และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองของแต่ละประเทศ แต่ก็มีความคล้ายคลึงกันในการกำหนดปัจจัยในการสร้างความเป็นพลเมือง กล่าวคือ มีหลักสูตรการศึกษาพลเมืองที่ชัดเจนแตกต่างเพียงชื่อนั้น แนวทางการเรียนการสอนเพื่อสร้างพลเมืองในแต่ละประเทศส่วนใหญ่สอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากชีวิตจริง นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน จะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยตามการปกครองของรัฐบาลและนิติรัฐ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การประเมินผลเชิงพฤติกรรม เมืองค์รและหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบด้านการศึกษาพลเมืองเป็นการเฉพาะ ในบางประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดี เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ และต่อยอดไปสู่การพัฒนาประเทศและโลกอย่างยั่งยืน

2. ระบบการศึกษาของไทยในการปลูกฝังเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่แค่เพียงมีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย คือสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ซึ่งต่างจากคำว่า ประชาชนที่กลายเป็นผู้รับคำสั่งทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดาได้กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” “วิถี” และ “ประชาธิปไตย” ไว้ดังนี้พลเมืองหมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศวิถีหมายถึง สาย แนว ถนน ทางประชาธิปไตยหมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ดังนั้น คำว่าพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนา

สังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตย (นายสมชาย แสวงการการ) การบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยจะต้องเสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม มีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ในฐานะเป็นมนุษย์และสมาชิกของสังคมที่เท่าเทียมกันซึ่งการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีได้จะเกิดขึ้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไปการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี ถือเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพลเมืองต่อไปโดยในได้นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการบริหารระบบการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยใน 4 ประเด็น ได้แก่ พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง และข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา สามารถนำไปพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีหลักการ 3 ประการคือ

1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม หลักการนี้มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ สำนึกในคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตระหนักในความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ เคารพในความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและยึดหลักอดทน อดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง

2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพกฎกติกา ของสังคมที่ทุกคนมีส่วนกำหนดขึ้น หลักการนี้มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ รู้จักสิทธิและเสรีภาพของตนเองโดยรู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของอธิปไตยและเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม เคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น และของชุมชน โดยไม่ให้ผู้ใดล่วงละเมิดอันขัดต่อกฎหมาย เคารพกฎกติกาสังคม โดยกฎกติกานั้นต้องตั้งอยู่บนความยุติธรรมและไม่ชอบธรรม กี่ย่อมสามารถปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกตามครรลองหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มิใช่ใช้วิธีการอื่นใดที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และยึดหลักนิติรัฐ โดยมีหลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคล กลุ่มคนหรือรัฐ

3) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นการตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และพันธกิจของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม เช่น การเสียภาษี การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น การกำหนดทิศทางของสังคมร่วมกันเพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นธรรมและสันติสุข เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิจารณา เป็นต้น และใช้หลักการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผลในเวทีสาธารณะ เป็นต้น และการยอมรับหลักเสียงข้างมากและเคารพสิทธิเสียงข้างน้อย เช่น การเคารพมติที่ประชุม (สมฤดี พลวุฒิโหมทัย 2561) ความเป็นพลเมืองที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชาติ ได้ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านทักษะพื้นฐานที่เน้นการเป็นผู้หาความรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล สนใจในข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสามารถรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเป็นผู้มีวิจรรย์ญาณในการแยกแยะความรู้ผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ รู้สิ่งที่ควรกระทำบนพื้นฐานของความถูกต้อง รู้จักรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ มีความสามารถทำงานร่วมมือกับผู้อื่นได้ ภูมิใจในความเป็นไทย ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมจริยธรรม 2) คุณลักษณะด้านสังคม และความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นผู้มีความสามัคคีและมีวินัย มีความถูกต้องและยุติธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ของสังคม สนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง รู้และเข้าใจสิทธิของตนเองในระบอบประชาธิปไตยมีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย รู้และเข้าใจกฎหมายต่างๆ ของบ้านเมือง (สุทธิรักษ์ โรจนหัสติน, เรชา ชูสุวรรณ, และ เอกรินทร์ สังข์ทอง 2560)

เห็นได้ว่าการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง โดยมีหลักการสำคัญอยู่ที่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับประเทศ จะต้องมีการหน่วยงานและงบประมาณสนับสนุนควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะผ่านกระบวนการให้การศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองหรือการทำกิจกรรมสัมมนาในลูกบ้านแต่ละพื้นที่ และผ่านชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย การพัฒนาเยาวชนของประเทศให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายเช่นนั้นได้ เยาวชนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างและปลูกฝังให้เยาวชนของประเทศเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อันจะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองอย่างสมดุลและยั่งยืน

3. เนื้อหาสาระวิชาพลเมืองศึกษา

หลักสูตร	เนื้อหา
- การปลูกฝังความเป็นพลเมือง ดีตามวิถีประชาธิปไตยใน สังคมไทย	1. ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยระดับครอบครัว การส่งเสริมในระดับ นี้จะเป็นระดับที่ทำได้ง่ายที่สุดเพราะสมาชิกในครอบครัวสนิทสนมมักคุ้นกันเป็นอย่างดีซึ่งปฏิบัติได้ดังนี้ 1.1 พ่อแม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก 1.2 พ่อแม่ให้ความเคารพในหลักเหตุผล ให้ความยุติธรรมแก่ลูก 2. ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยระดับโรงเรียน ในโรงเรียนครูจะมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี โดยการปฏิบัติดังนี้ 2.1 ครูต้องเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นประชาธิปไตยให้ปรากฏแก่เด็กและบุคลากรใน โรงเรียนทั้งในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน 2.2 ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยการปฏิบัติ เน้นให้เด็กเคารพซึ่งกันและกันเคารพในสิทธิของผู้อื่น และเคารพต่อกฎ ระเบียบของสังคม วัฒนธรรม และประเพณี ครูต้อง เน้นให้เด็กรู้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติคน อื่นด้วย เพราะในขณะที่เรามีสิทธิ คนอื่นก็มีเช่นกัน 2.3 ส่งเสริมให้เด็กได้รับผิดชอบและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันครูต้องปลูกฝังให้เด็กมีความสามัคคี กลมเกลียวกัน โดยนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน อยู่ร่วมกันซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยจะต้องอยู่ร่วมกัน 2.4 ส่งเสริมให้เด็กใช้สติปัญญาในการดำเนินงานและแก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น พุดจาโต้ตอบด้วยเหตุผล

หลักสูตร	เนื้อหา
	3. ส่งเสริมปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยระดับชุมชนและท้องถิ่น เช่น 3.1 ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนและท้องถิ่น 3.2 ให้ความช่วยเหลือ เสียสละตนให้เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความรัก สามัคคีในชุมชน และท้องถิ่น
- หลักการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	1. เร่งให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน โดยเน้นการเป็นผู้สอนและการเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อเป็น แบบอย่างให้กับผู้เรียน แทนการสอนให้รู้ให้จำแบบดั้งเดิม 2. ปรับและทบทวนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองที่เน้นความรู้ในเรื่องรัฐธรรมนูญ และการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข 3. พัฒนาระบบการเรียนการสอนและกิจกรรม ในเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง และความเป็นประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนเน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง การรับฟังผู้อื่น การเคารพผู้อื่น วาสนอกับตนเอง การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
- จิตสำนึกและวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย	1. จิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนศรัทธาแล้ว จะมีความเชื่อมั่นถ้าหากมีอะไรเกิดขึ้นกับระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องออกมาปกป้องระบบการเมือง ที่ต้องรักษาเอาไว้คือระบอบประชาธิปไตยหลักการ เคารพในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะมีต้องเพิ่มขึ้นในหมู่ ประชาชนและผู้นำทางการเมืองจึงทำให้ระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จ

หลักสูตร	เนื้อหา
	2. จิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ เป็นหลักการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพ เป็นหลักการที่สำคัญขึ้นพื้นฐานของระบบเสรีประชาธิปไตย เป็นการรับรองสิทธิของเสรีชนหรือประชาชน ทั่วไป เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย สิทธิในการได้รับการศึกษา เป็นต้น 3. จิตสำนึกในการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น ผู้ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย จะต้องพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองอันชอบธรรม 4. จิตสำนึกในเรื่องเสียงส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย หลักการตัดสินใจขัดแย้งและการคลี่คลาย ขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตย คือ การออกเสียงลงคะแนน ก็ใช้เสียงข้างมาก และเสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ ในการตัดสินใจ แต่การใช้เสียงส่วนใหญ่จะต้องไม่ขัดต่อสิทธิของเสียงส่วนน้อย ต้องเคารพรับฟังเสียงส่วนน้อย 5. จิตสำนึกในเรื่องหลักความเสมอภาค คือหลักความเสมอภาค ในทางกฎหมาย ชายและหญิงมีสิทธิ เท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งใช้บังคับกับทุกคนในสังคม และหลัก ความเสมอภาคในการการเมือง 6. จิตสำนึกในหลักความยุติธรรม การเคารพกติกา ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยต้องมีหัวใจ เป็นนักกีฬา เพราะบรรดาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยต้องใช้หลักความยุติธรรมเป็นเครื่องมือ ตัดสินให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน และการดำเนินการต่าง ๆ ต้องปราศจากอคติหรือเห็นแก่ ผลประโยชน์ 7. จิตสำนึกในความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง เมื่อผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกต่าง ๆ แม้เราจะไม่เห็นด้วยหรือไม่

หลักสูตร	เนื้อหา
	ชอบก็ต้องอดทน อดกลั้นรับฟัง ในความเห็นต่างนั้น 8. จิตสำนึกในหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักนิติธรรมคือหลักการอันถูกต้องตามกฎหมาย เป็นที่ยอมรับ มีความชอบธรรมตามกระบวนการกฎหมาย เรียกว่าการปกครองต้องเป็นไปตามหลัก ของกฎหมายเท่านั้น ซึ่งตรงกันข้ามกับการปกครองโดยคณะบุคคล (สมปอง รักษาธรรม, 2552, น.32-34)
- หน้าที่พลเมือง	1. การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ได้แก่ การลดความเห็นแก่ตัว และเสียสละแรงกายและใจเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติ เช่น ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร เป็นต้น รวมทั้งช่วยกันตักเตือนหรือห้ามปรามบุคคลไม่ให้ทำลายสาธารณสมบัติหรือสิ่งแวดล้อม 2. วินัย ได้แก่ การฝึกกาย วาจา และใจให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม เพื่อให้การปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันของกลุ่มในสังคมนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย 3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้แก่ การเอาใจใส่ ตั้งใจ และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายตรงตามระยะเวลาที่กำหนด 4. ความอดทน ได้แก่ การมีจิตใจหนักแน่น เยือกเย็น ไม่หุนหันพลันแล่น สามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พึงพอใจ 5. การประหยัดและอดออม ได้แก่ การรู้จักใช้จ่ายตามความจำเป็นอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออมเอาไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ของตน

หลักสูตร	เนื้อหา
	6. การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ได้แก่ การมีจิตใจเปิดเผย รู้จักรู้แพ้รู้ชนะ และให้อภัยกันและกัน ทำงานในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่แข่งขันหรือแก่งแย่งชิงดีกัน 7. ความสัตย์สุจริต ได้แก่ มีความจริงใจ ไม่มีอคติ ปฏิบัติตนปฏิบัติงานตรงไปตรงมาตามระเบียบปฏิบัติ ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมหรือกลโกง ไม่ทำแบบ “คดในข้อ งอในกระดูก” นอกจากนี้การทำงานต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและมีไมตรีจิตต่อกัน ไม่หวาดระแวงแครงใจกันหรือไม่เชื่อถือผู้อื่นนอกจากตนเอง 8. การอนุรักษ์ความเป็นไทย ได้แก่ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย เช่น พูด เขียน และใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและนำความเป็นไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งคิดค้น ปรับปรุงดัดแปลงความเป็นไทยให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนถ่ายทอดความเป็นไทยสืบทอดไปยังคนรุ่นหลังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สรุป

การเรียนรู้ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีการเรียนรู้ผ่านการศึกษาในระบบ และ กระบวนการทางการเมืองและสังคม และการพัฒนาประชาธิปไตยและการสร้างพลเมือง และ หากยิ่งประชาชนไม่ได้รับการปรับความคิดแก้ทัศนคติให้มีความรู้ ความเข้าใจต่อระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องยิ่งจะทำให้ความเป็นพลเมืองของประชาชนในประเทศหดหายไป การเมืองจะคงอยู่แต่ในรัฐสภาและเป็นรัฐสภาที่ไร้ประสิทธิภาพเพราะพลเมืองไม่มีทักษะพอ พลเมืองขาดทักษะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เห็นว่าการเมืองห่างไกลจากชีวิตตนเอง และไม่สนใจการเมืองในที่สุดดังนั้นการปลูกฝัง สร้าง และพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ที่สอดคล้องกับการเมืองระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นเรื่องของการให้ความรู้ ความเข้าใจ ปลูกฝังที่ส่งผลไปถึงทักษะการใช้ชีวิต ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และระดับชุมชนท้องถิ่น อันเป็นรากฐานสำคัญของ

ประชาธิปไตย ธรรมนูญ ระดับชาติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทและทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญ เรื่องการสร้างและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เป็นวาระแห่งชุมชนท้องถิ่น

องค์ความรู้

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมโดยปราศจากการจัดระบบความคิดนั้นไม่อาจเอื้อต่อการสร้างความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizen) การศึกษาในฐานะกลไกเพาะบ่มลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมือง จึงต้องทำหน้าที่ดังกล่าวเพื่อผลักดันความสำเร็จของการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองทั้งของประเทศไทยและนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและความเป็นพลเมืองโลก ด้วยการศึกษาและการกลมกลืนและใช้หลักสูตรที่มีความทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับประเทศไทยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเน้นในด้านความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยมีการส่งเสริมที่รวมไปถึงนอกสถานศึกษาหลักสูตรการศึกษาด้านความเป็นพลเมืองเป็นหลักสูตรที่พึงจะมีและมีการแก้ไขในวาระแห่งชาติเมื่อไม่นานมานี้จึงให้การเรียนการศึกษามีทั้งนอกระบบและตามอัธยาศัย การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยกิจกรรมประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- โกมลชนก ช่วยไทย. (18 พฤศจิกายน 2557). หน้าที่พลเมือง. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม, จาก <https://komonchanok501.wordpress.com/>
- กิจฐเขต ไกรवास, อนุจิตร ชินสาร, เฉลิม เกิดโมลี, สกฤต วงษ์ภาพสินธุ์, ชัยวัฒน์ รุ่งเล็กและอาภาภรณ์ สุขหอม. (2561). รูปแบบการให้การศึกษาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารชุมชนวิจัย. 12(1), 228-244.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (15 ธันวาคม 2503). การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีและประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม, จาก <https://www.preschool.or.th/>
- จิรพงศ์ มหาพจน์และเบญจวรรณ บุญโทแสง. (2557). สถาบันการศึกษากับการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อเยาวชนเพื่อความเป็นประชาธิปไตย. วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์. 1(1), 187-208.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2562). รัฐศาสตร์กับความมั่นคงของการเมืองไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 2(21), 347-364.

- ชลธิชา จิรภัคพงศ์ ฉวีวรรณ สุวรรณภา และ พัฒน์นรี อัฐวงศ์.(2561).ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนบนฐานพุทธธรรมของภาคการศึกษาและพระสอนศีลธรรม.วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 8(3), 99-108.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (2556). วัฒนธรรมประเพณีกับการทำให้เป็นประชาธิปไตย . กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดี ประทุมสุรธรรม. (2562). การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก : การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา. 90-103.
- พินสุดา สิริรังศรี. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง ภาพอนาคตการศึกษาไทย 10-20 ปี. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พินสุดา สิริรังศรี.(2560).การพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง.สุทธิปริทัศน์. 31 (100),100-113.
- วรุตม์ อินทฤทธ.(2562).สังคมศึกษาและการสร้างความเป็นพลเมืองดีภายใต้ระบอบการเมืองการปกครองไทย. วารสารหาดใหญ่วิชาการ. 17(1), 85-101.
- วิศาล ศรีมหาวโร. (2562). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย : กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 7(1), 149-165.
- สุทธิรักษ์ โรจนหัสติน, เรชา ชูสุวรรณ, และ เอกรินทร์ สังข์ทอง.(2560).หลักคิดสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 28(1), 207-217.
- สมบัติ อารังอัฐวงศ์. (2549). การเมืองไทย.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สมมาตร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.(2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579 ,ครั้งที่1.ถนนจรัญสนิทวงศ์แขวงอรุณอมรินทร์เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 :บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด
- สมฤดี พลละวุฒิไธทย. (2561). การพัฒนาการบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 9(1), 264-273.

สมชาย แสงการ.สร้างความเป็นพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย.การอบรมหลักสูตรหลักนิติ
ธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3 วิทยาลัยรัฐธรรมนุญสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
..... (2558). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง
ความเป็น พลเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

พลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์ Thai Citizens and Cyber Democracy

สุเมธ สรรเพชร, อจิตพล ตากันทะ¹

Sumet sanpech, Achittaphon Takantha

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นบทความวิจัยที่อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคำว่า พลเมืองไทยและคำว่าประชาธิปไตยไซเบอร์ โดยวิธีการศึกษาบทความและค้นหาความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ด้วยว่าในปัจจุบันพื้นที่ที่ผู้คนใช้ในการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการรวมตัวนั้นได้มีมากขึ้น จากที่ในอดีตมีเพียงแค่รูปแบบการความสัมพันธ์ในพื้นที่ ครอบครัวยุคชน ประเทศ แต่ในปัจจุบันผู้คนได้เข้าถึงกันด้วยการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง และสร้างชุมชนเสมือนขึ้นมาในการพูดคุยแลกเปลี่ยน รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น อีกทั้งการอยู่ร่วมกันในชุมชนเสมือนนั้นจะเป็นการรวมตัวของผู้คนที่มีความคิดไปในทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ประเด็นสำคัญที่ใช้ในการศึกษาคือประเด็นของพลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์ ที่จะพูดถึงความสัมพันธ์ของพลเมืองและการแสดงออกความคิดเห็นต่อสถาบันทางการเมืองด้วย บทความนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าประชาธิปไตยไซเบอร์ เป็นปรากฏการณ์ของการประชาธิปไตยที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่ที่เรียกว่าพื้นที่ไซเบอร์ และเป็นพื้นที่สาธารณะใหม่ที่สำคัญในการแสดงออกทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผลการศึกษาและข้อถกเถียงเรื่องการเมืองในอินเทอร์เน็ต แต่การกระทำทุกอย่างของพลเมืองไทยเกี่ยวกับประชาธิปไตยไซเบอร์นั้น จะอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่ถูกบังคับใช้ร่วมกัน และรัฐบาลมีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการดำเนินการปิดกั้นและมีคำสั่งปิดเพจเฟซบุ๊กหลายเพจ ที่มีการสร้างชุมชนเสมือนหรือเสนอข่าวสาร ที่ส่งผลกระทบต่อรัฐบาลแต่ยังมีอีกหลายเพจเฟซบุ๊ก ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งแต่เป็นการสนับสนุนรัฐบาลแต่ไม่ได้รับการตรวจสอบ จึงเป็นที่มาของการศึกษาคำว่าประชาธิปไตยไซเบอร์ในบทความนี้

คำสำคัญ : พลเมือง , ไซเบอร์ , ประชาธิปไตย

¹ สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; School of Administrative Studies: Political Science

Abstract

This research article is a research article explaining the meaning of Thai citizens and the term cyber democracy by studying articles and searching for knowledge through various media. nowadays, the areas where people use it for communication and inclusion have grown from where in the past only had a pattern of relationships in the family, community, country, but today, people have access to one another. Technology and the Internet as the medium And create a virtual community for discussion and discussion, as well as criticism and opinion. in addition to coexistence in a virtual assembly, the majority of like-minded people gather. The key points used in the study are those of Thai citizens and cyber democracy. To talk about civic relations and express their views on political institutions as well this article can conclude that cyber democracy It is a phenomenon of democracy that has emerged in an area known as cyber space. It is an important new public space for political expression through the Internet by the results of studies and Internet political debates. But all actions by Thai citizens regarding cyber democracy are governed by a common legal framework. and the government has used the legal power to block and shut down many Facebook pages that create virtual communities or offer news that affect the government. This caused controversy, but it supported the government but had not been examined. it is the source of the study of the term cyber democracy in this article.

Keywords : Citizen , Cyber , Democracy

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตและวิวัฒนาการที่น่าทึ่ง มนุษย์ถือเป็นสัตว์สังคมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวคนเดียวได้ มนุษย์จึงต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม อีกทั้งมนุษย์เป็นนักประดิษฐ์และคิดค้นสิ่งต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องที่ตนเองต้องการ หนึ่งในสิ่งประดิษฐ์หรือค้นคว้าที่สำเร็จและได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในโลกคือ สิ่งที่เราเรียกว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารกันระหว่าง ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร นักวิชาการได้กล่าวถึงการเกิดของการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ว่า “การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เข้ามาสร้างการสื่อสาร

แบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (interactive) ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร รวมทั้งช่วยสื่อสารประเด็นทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลกระทบต่อสาธารณะที่สำคัญให้กับประชาชนทุกคน”(Filzmaier, 2002) กล่าวคือการเกิดขึ้นของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทำลายเส้นแบ่งสังคมที่เป็นเส้นแบ่งกลุ่มสังคมที่มีตั้งแต่ ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศ ทวีป ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างไม่มีข้อจำกัด คนในทุกชนชั้นเข้าถึงข้อมูลได้ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนไหนของโลก เป็นการเชื่อมทุกคนในโลกให้สามารถรับสารและส่งสารกันได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ส่งผลกระทบทั้งในมิติเชิงบวกและลบ โดยเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้พลเมืองมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบซึ่งเป็นคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวการที่พลเมืองรู้จักที่จะใช้อินเทอร์เน็ต จะทำให้เกิดพลเมืองที่ชาญฉลาดและรอบรู้ข้อมูลต่างๆ มีการติดต่อระหว่างเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดสิทธิเสรีภาพผ่านการสร้างพื้นที่ในการกำหนดมติมหาชนหรือกลายเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงความเห็นต่อนโยบายสาธารณะต่างๆ ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นตัวอย่างของ “ชุมชนบนพื้นที่เสมือน” ด้วยบทบาทของอินเทอร์เน็ตที่มีบทบาทมากขึ้นในการใช้ชีวิตของพลเมือง ด้วยอิสระภาพทางการเข้าถึงกันได้ของพลเมืองจึงก่อให้เกิดชุมชนบนพื้นที่เสมือนที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นชุมชน “ประชาธิปไตยไซเบอร์” ซึ่งเป็นประชาธิปไตยในโลกอินเทอร์เน็ตที่สร้างการเมืองที่มีการถกเถียงกันด้วยความจริงมีความลึกซึ้งและมีความชาญฉลาดและสามารถสร้างประเด็นสาธารณะใหม่ ๆ ซึ่งอาจไม่ได้รับความสนใจจากสื่อหลักมาก่อน นอกจากประชาธิปไตยไซเบอร์จะมีคุณประโยชน์หลายประการ ก็มีสิ่งท้าทายหลายประเด็นที่เกิดขึ้นจากการแพร่กระจายของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต และปัญหาเดิมของโครงสร้างทางการเมืองการปกครองอาทิการใช้อำนาจที่มากเกินไปขององค์กรภาครัฐ รวมทั้งการใช้อำนาจในการสอดส่องกำกับดูแลโลกอินเทอร์เน็ต และด้วยการเข้าถึงสิ่งเหล่านี้สิ่งที่เกิดขึ้นคือพลเมืองมีการวิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงกันในด้านการเมืองมากขึ้นทั้งนี้พลเมืองที่จะกล่าวถึงในบทความคือพลเมืองไทย ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา พลเมืองไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตในการสร้างกลุ่มสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่สาม จึงมีการออกกฎหมายออกมาควบคุมผ่าน การออกกฎหมายควบคุมการแสดงออกทางความคิดในโลกอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่นพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ด้วยเหตุนี้ประเด็นของการเป็นทั้งพลเมืองของประเทศ อีกทั้งยังเป็นพลเมืองในชุมชนบนพื้นที่เสมือนจึงเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำต้องการศึกษา

เนื้อเรื่อง

1. ความหมายของพลเมืองไทย

พลเมืองในที่นี้หากจะให้ความหมายตามนักวิชาการ โรเจอร์ สครูตัน (Roger Scruton) ในพจนานุกรมความคิดทางการเมืองของ พาลเกรฟ แมคมิแลน (Palgrave Macmillan) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า “เงื่อนไขของการเป็นพลเมืองที่แท้จริงซึ่งก็คือบุคคลผู้ที่เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อสังคม เชื่อฟังกฎหมาย และมีสำนึกที่ได้รับการพัฒนาในด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และการเป็นผู้ที่ควรได้รับความไว้วางใจที่จะดำรงตำแหน่งสาธารณะ” ในอีกความหมายหนึ่งของดร. อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545) ที่กล่าวถึงความหมายของพลเมืองว่าพลเมืองคือ “ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐ หรือสังคม หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ที่มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบต่อทั้งต่อตนเองและต่อสาธารณะหรือส่วนรวม ไม่ใช่เป็นบุคคลที่เห็นเรื่องสาธารณะหรือเรื่องส่วนรวมที่ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง แต่เป็นเรื่องของคนอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่ต้องทำแทนตน ตนเป็นเพียงผู้รับผลจากการกระทำเหล่านั้น ประชาชนในชุมชน หรือสังคม หรือในรัฐ ต้องมีความกระตือรือร้น ลูกขึ้นมารับผิดชอบต่อกิจการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งการคิด พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นที่รัฐจัดทำขึ้น”

พลเมืองไทย หมายถึงประชาชนหรือพลเมืองของรัฐไทย หรือสังคม หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ภายใต้รัฐบาลไทยที่มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบต่อทั้งต่อตนเองและต่อสาธารณะหรือส่วนรวม ไม่ใช่เป็นบุคคลที่เห็นเรื่องสาธารณะหรือเรื่องส่วนรวมที่ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง แต่เป็นเรื่องของคนอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่ต้องทำแทนตน ตนเป็นเพียงผู้รับผลจากการกระทำเหล่านั้น ประชาชนในชุมชน หรือสังคม หรือในรัฐ ต้องมีความกระตือรือร้น ลูกขึ้นมารับผิดชอบต่อกิจการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งการคิด พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นที่รัฐจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคสรุปคือคือคนที่หลายที่มีสัญชาติไทยตาม กฎหมายไทย มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2. ความหมายของประชาธิปไตยไซเบอร์

คำว่า ไซเบอร์ ในพจนานุกรมMerriam-Webster อธิบายคำว่า Cyber หมายถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่นอินเทอร์เน็ต การนำคำว่าไซเบอร์มาใช้กับประชาธิปไตยนั้น Barth และSchlegelmilch (2014) ได้อธิบายถึงประชาธิปไตยไซเบอร์ไว้ว่า การศึกษาประชาธิปไตยในยุคที่ผ่านมามักจะเน้นไปที่เรื่องของการค้นหาการดำรงอยู่ของประชาธิปไตยในสังคมหรือระบอบการเมืองหนึ่งๆ ในขณะที่การศึกษาประชาธิปไตยในปัจจุบันจะเน้นไปที่เรื่องของการค้นหาคุณภาพของประชาธิปไตยและการจัดลำดับประเทศต่าง ๆ ผ่านระดับ

ของคุณภาพประชาธิปไตยและพบว่าในโลกนี้ประเทศที่มีคุณภาพประชาธิปไตยสูงนั้นมีไม่มากนัก และประเทศที่มีคุณภาพประชาธิปไตยต่ำนั้นอาจจะมียระดับของคุณลักษณะของเผด็จการสูงฉะนั้น จากคำจำกัดความดังกล่าวทำให้การพูดถึงพื้นที่ไซเบอร์นั้นมักจะเน้นไปที่เรื่องของพื้นที่เสมือนที่ถูกสร้างขึ้นและประกอบไปด้วยตัวแทนในโลกไซเบอร์และทำการติดต่อสื่อสารกันในพื้นที่หนึ่งๆ ที่มีลักษณะเหมือนเครือข่าย ด้วยความเกี่ยวข้องกันระหว่างเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและกระบวนการต่างๆ ในรูปแบบระบอบประชาธิปไตย เช่นการมีส่วนร่วมของประชาชนการแข่งขันกันในบรรยากาศ การเลือกตั้งหรือกระบวนการต่างๆ ในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ประชาธิปไตยไซเบอร์ที่มีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางนี้จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้สิทธิพลเมืองมีเพิ่มขึ้นและเข้มแข็งมากขึ้นประชาธิปไตยไซเบอร์จึงถูกนับเข้าเป็นหนึ่งในนวัตกรรมใหม่ของการออกแบบประชาธิปไตยที่มีศูนย์กลางที่สังคม รวมถึงยังเชื่อมโยงไปที่นวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ และการพูดถึงอนาคตประชาธิปไตย

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยไซเบอร์นั้นมีความเชื่อมโยงกับประชาธิปไตยที่มีฐานบนเรื่องของความรู้ ด้วยเหตุนี้สังคมที่มีพัฒนาการไปสู่สังคมที่มีรากฐานในเรื่องของเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าและเศรษฐกิจความรู้ ซึ่งเป็นสังคมในรูปแบบใหม่จำเป็นต้องพึงพาลักษณะของความหลากหลายทางสังคมหรือความเป็นพหุนิยม ซึ่งจะนำไปสู่ทิศทางของการแข่งขันความร่วมมือและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ ในวิวัฒนาการของสังคมเช่นนี้ประชาธิปไตยไซเบอร์ จะเข้ามาขยายผลและเร่งเร้าให้ประชาธิปไตยที่มีพื้นฐานบนความรู้และความหลากหลายเหล่านั้นกล่าวคือ ประชาธิปไตยไซเบอร์จะถูกเชื่อมโยงเข้ากับประชาธิปไตยในภาพรวม โดยการก่อรูปโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร และพื้นที่สาธารณะชนิดใหม่และมีคุณภาพแบบใหม่ เนื่องมาจากโครงสร้างการสื่อสารประกอบกับลักษณะของสาธารณชน ที่มีฐานบนเรื่องของสื่อและวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นส่วนที่ขยายออกมาจากประชาสังคม อันทำให้การผลิตที่พึงพิงกับการสร้างความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้

3. พลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์

ความเกี่ยวข้องกันของพลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์ มีนักวิชาการหลายคนในไทย ศึกษาการแสดงความเห็นบนสื่อดิจิทัล เช่นกันโดยจากการสำรวจเอกสารในช่วงระยะเวลาราว ทศวรรษกว่าที่ผ่านมา จะสามารถแบ่งการศึกษาสื่อดิจิทัลที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยได้เป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นการศึกษาผลกระทบของประชาธิปไตย หลังจากการใช้อินเทอร์เน็ตโดย การศึกษาบางส่วนมองว่า อินเทอร์เน็ตได้ทำให้เกิดการขยายตัวของการแสดงความคิดเห็นได้จริงๆ

และในแง่นี้สื่อดิจิทัลหรือการแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตได้ส่งเสริมคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย เช่น(ยุทธพร อิศรชัย2544) และ(รัชนิกรทองทิพย์ 2548) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานของ (ญัฐกานต์ กุลณรงค์ 2551) ซึ่งเปรียบเทียบและเห็นชัดเจนว่าสื่อดิจิทัลได้เป็นช่องทางเลือกของผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากรัฐบาล เนื่องจากสื่อหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มักจะถูกควบคุมโดยรัฐบาล ในขณะที่งานของ (ชาญชัย ชัยสุขโกศล 2552) ได้เสนอแนะว่าอินเทอร์เน็ตจะนำมาซึ่งการต่อสู้ทางการเมืองแบบสันติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งงานศึกษาประเภทนี้สอดคล้องกับการมองอินเทอร์เน็ตในแง่ของการสร้างคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย

ประเภทที่ 2 มองสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างออกไปจากประเภทแรก โดยมองว่าในบางกรณีอินเทอร์เน็ต กลายเป็นช่องทางที่ลดทอนคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงและการสร้างประทุษวาทา ซึ่งเป็นช่องทางในการสร้างการแบ่งขั้วอย่างรุนแรงและการโจมตีกันด้วยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ

ประเภทที่ 3 เป็นงานวิจัยที่เล็งเห็นปัญหาของอินเทอร์เน็ตในฐานะเครื่องมือของภาครัฐหรือองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เข้ามาละเมิดหรือกำกับเสรีภาพหรือความเป็นส่วนตัวของประชาชนโดยพิรง รอรามสุดและนิธิตา คณานิธินันท์ 2547 พบว่าการปิดกั้นเว็บไซต์และการใช้กฎหมายเป็นหลักในการควบคุมหรือสร้างบรรทัดฐานในการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์เป็นแนวทางที่ไม่เหมาะสมในระยะยาวและเสนอแนะว่ารัฐหรือสังคมควรมีแนวทางที่ไม่ใช่กฎหมายมาสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์หรือสื่อสังคม หรืออาจพิจารณานำชุดคุณค่าทางสังคมอื่นๆ เช่น วัฒนธรรมจารีตความเชื่อมั่นความไว้วางใจหรือความสัมพันธ์ทางสังคมที่ทำให้เกิดคุณค่าบางอย่าง ที่สามารถยืดหยุ่นและยอมรับร่วมกันมาเป็นเครื่องมือในการกำกับในการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์มากกว่า

4. สถาบันทางการเมืองไทยกับประชาธิปไตยไซเบอร์

การพัฒนาสถาบันทางการเมืองและการปกครองไทย ในช่วงที่ผ่านมาที่หลายประเด็นเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของโลกไซเบอร์ เช่น การออกกฎหมายจำนวนมากที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในโลกอินเทอร์เน็ต ความตั้งใจในการควบคุมอินเทอร์เน็ตโดยการบล็อกสแกนและตรวจสอบการใช้งานของรัฐบาลและการดำเนินคดีทางการเมืองต่อกิจกรรมทางการเมือง ที่เชื่อมโยงกับการแสดงความคิดเห็นในโลกไซเบอร์นั้น ทำให้การแสดงความคิดเห็นบนสื่อดิจิทัลเป็นเรื่องที่สุ่มเสี่ยงและทำให้กิจกรรมในโลกไซเบอร์ โดยเฉพาะประชาธิปไตยในโลกไซเบอร์ถูกมองด้วยสายตาหวาดระแวง และกลายเป็นเรื่องของอาชญากรรมอินเทอร์เน็ต ถูกใช้เป็นเครื่องมือของภาครัฐ

ในการกีดกันหรือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของปัจเจกบุคคล และยังเป็นเครื่องมือของภาคเอกชนในการป้องกันการตรวจสอบของสื่อมวลชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงพลังอีกด้านหนึ่งของอินเทอร์เน็ต ยกตัวอย่างกฎหมายไทยที่ใช้กำกับดูแลกิจกรรมต่างๆ ที่มีในโลกไซเบอร์ อาทิ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และนโยบายของรัฐกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการใช้มาตรา 14 ในฐานความผิดหมิ่นประมาทไว้ว่า เป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนเนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาทมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว มีอัตราโทษที่สูงโดยความผิดตามมาตรา 14 มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีปรับไม่เกิน 100,000 บาทขณะที่ความผิดฐานหมิ่นประมาทมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีปรับไม่เกิน 20,000 บาทความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาอัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 2 ปีปรับไม่เกิน 200,000 บาท ทั้งนี้เมื่อนำ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 มาใช้ฟ้องร้องในประเด็นการหมิ่นประมาท จึงทำให้จำเลยต้องแบกรับอัตราโทษที่หนักขึ้นนอกจากนี้ยังเป็นคดีที่ยอมความไม่ได้คดีหมิ่นประมาท เป็นความผิดต่อส่วนตัวคดีจำนวนไม่น้อยเมื่อขึ้นสู่ชั้นศาลแล้วสามารถตกลงชดใช้ค่าเสียหายหรือกล่าวขอโทษกัน ก็ทำให้คดีความจบกันไปแต่ความผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 ไม่ใช่ความผิดที่ยอมความได้แม้ผู้เสียหายกับจำเลยตกลงกันได้จนคดีหมิ่นประมาทจบลงแล้ว ความผิดตามมาตรา 14 ก็ยังต้องดำเนินคดีต่อไป สรุปคือถึงแม้จะมีชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นมาทำให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ สถาบันการเมืองและการปกครองได้แต่ทุกอย่างก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่คอยควบคุมกำกับดูแลอยู่

5. ไซเบอร์กับการส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย 3 ประการ

ประการที่ 1 ทิศทางที่นักการเมืองสามารถเข้าถึงผู้สนับสนุนทางนโยบายของตนได้อย่างตรงไปตรงมาจากเดิมที่การสื่อสารทางการเมืองจากนักการเมืองไปยังประชาชนทำได้โดยผ่านสื่อด้านเดียวเช่นโทรทัศน์วิทยุหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่างๆ หรือการพบปะประชาชนบนท้องถนน ประตูป้านหรือเทศกาลสำคัญต่างๆ

ประการที่ 2 อินเทอร์เน็ตได้ไปเปลี่ยนแปลงแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจากเดิมที่ประชาชนมีส่วนร่วมแค่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการลงประชามติในประเด็นต่างๆ การจัดทำเวทีสาธารณะหรือการประชุมทางการเมืองตลอดจนการเขียนข้อร้องเรียนผ่านหน่วยงานต่าง ๆ แต่อินเทอร์เน็ตได้เชื่อมโยงการมีส่วนร่วมเหล่านี้ให้อยู่ในสายตาสาธารณะมากขึ้นซึ่งได้ทำให้การแสดงออกทางการเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากขึ้น

ประการที่ 3 อินเทอร์เน็ตได้สร้างผู้เล่นใหม่ในทางการเมืองจากเดิมที่ผู้เล่นที่ทรงอิทธิพลในทางนโยบายถูกจำกัดแค่ผู้กำหนดนโยบายกลุ่มหนึ่ง ซึ่งความเห็นทางการเมืองไปในทิศทางที่จำกัด

แต่อินเทอร์เน็ตได้ทำให้ผู้เล่นทางการเมืองมีความหลากหลายมากขึ้น และประเด็นทางการเมืองถูกจับตาจากภาคส่วนที่หลากหลายมากขึ้น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเด็นนโยบายสาธารณะในช่วงระบอบเผด็จ การมีการกระทำการผ่านแพลตฟอร์มที่ประชาชนได้ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นการขยายพื้นที่ประชาธิปไตยโดยเฉพาะในระดับพื้นที่ไซเบอร์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ อาทิกรณีโครงการอาหารกลางวันเด็ก ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับความนิยมจากสื่อออนไลน์จนกลายเป็นปรากฏการณ์ของสังคมในปี พ.ศ.2561 เนื่องจากการได้มีการนำงบประมาณจากโครงการดังกล่าวไปใช้ผิดวิธี โดยมีการเผยแพร่คลิปว่าโรงเรียนบ้านท่าใหม่ อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ให้นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันเป็นขนมจิ้นราตน้ำปลาเป็นเวลาหลายวัน ซึ่งอาหารดังกล่าวเป็นอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางอาหารเพียงพอ และมีความชอบมาพากลว่าจะเป็นการใช้งบประมาณที่ไม่ถูกต้อง และเมื่อคลิปนั้นได้ถูกแชร์อย่างเปิดเผยในโลกออนไลน์ ได้ส่งผลกระทบกระเทือนต่อการบังคับใช้นโยบายของรัฐ เหตุการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่การตอบสนองจากโลกสังคมออนไลน์ โดยนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

6. ปรากฏการณ์การเมืองไซเบอร์ของไทย

การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตของคนไทยในช่วงที่ผ่านมา ไม่ได้มีลักษณะเพียงแค่การพูดถึงผลกระทบทางบวกหรือลบเท่านั้น แต่ยังมีการลงหลักปักฐานให้ประชาธิปไตยไซเบอร์ มีความเป็นสถาบันและส่งเสริมคุณค่าของประชาธิปไตย อีกทั้งมีความเชื่อมโยงกับการถดถอยของประชาธิปไตยในช่วงที่ผ่านมา ทั้งในส่วนของความขัดแย้งทางการเมืองที่คุกรุ่น และทวีความรุนแรง รวมทั้งระบอบการรัฐประหารที่ทำให้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตถูกจับจ้องและโยนความผิดให้ ผ่านการออกกฎระเบียบและดำเนินคดีทางกฎหมายในส่วนของกิจการทางการเมืองที่เกิดขึ้นในโลกไซเบอร์ โดยเฉพาะในส่วนของ การแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังพบเรื่องของการไม่ดำเนินคดีกับผู้ที่สนับสนุนรัฐบาลในการเผยแพร่ความเห็นและทัศนะทางการเมืองในโลกไซเบอร์ด้วยมาตรฐานเดียวกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยในการยึดอำนาจการเมือง และปิดกั้นเสรีภาพ ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่รัฐบาลใช้อำนาจผ่านกฎหมายในการปิดเพจเฟซบุ๊กที่มีชื่อเพจว่า รอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส ที่ซึ่งเป็นเพจชุมชนเสมือนที่มีสมาชิกจำนวน 1 ล้านคน ที่ใช้เพจนี้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยน วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อสถาบันการเมืองการปกครองซึ่งส่งผลกระทบต่อรัฐบาล อีกเหตุการณ์หนึ่งที่รัฐบาลได้ใช้อำนาจในการปิดกั้นการเข้าถึงเพจเฟซบุ๊กอีกหลายเพจ โดยคำสั่งหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง (กอร.ณ.) ที่ 4/2563 เรื่อง ให้ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ของสื่อ 4 แห่ง และ 1 แพนเพจ ได้แก่ Voice

TV, ประชาไท Prachatai.com, The reporter, THE STANDARD และ เยาวชนปลดแอก Free YOUTH

สรุป

ประชาธิปไตยไฮเบอร์ เป็นปรากฏการณ์ของการประชาธิปไตยที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่ที่เรียกว่าพื้นที่ไฮเบอร์ และเป็นพื้นที่สาธารณะใหม่ที่สำคัญในการแสดงออกทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผลการศึกษาและข้อถกเถียงเรื่องการเมืองในอินเทอร์เน็ตในช่วงผ่านมาพบว่า อินเทอร์เน็ตมีทั้งช่องทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย แต่ก็มีความยุ่งยากที่ทำให้ต้องระมัดระวังเช่นกันว่า อินเทอร์เน็ตจะมาลดทอนคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะมิติความมั่นคงและการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเป็นช่องทางในการสร้างการแบ่งขั้วอย่างรุนแรงและการโจมตีกันด้วยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ ซึ่งการกระทำสิ่งต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและกฎหมายต้องถูกใช้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าพื้นที่เหล่านั้นเป็นของฝ่ายใดก็ตาม

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากบทความวิจัยฉบับนี้ กล่าวถึงพลเมืองไทยกับประชาธิปไตยไฮเบอร์ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับนั้นมีประเด็นสำคัญที่เป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับผู้จัดทำคือ การทำความเข้าใจกับคำว่าประชาธิปไตยไฮเบอร์ ที่สรุปได้ว่าเป็น การนำเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในประชาธิปไตยในพื้นที่ที่เรียกว่า ชุมชนเสมือน ที่ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและผู้คนสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นทางผู้จัดทำได้ตระหนักถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่จะเกิดขึ้นได้ในสังคมอีกทั้งการที่ได้เรียนรู้ถึงข้อกฎหมายที่เป็นสิ่งที่จะต้องคอยกำกับดูแลการใช้พื้นที่ที่ถูกเรียกว่า ชุมชนเสมือนนี้ และส่งผลกระทบต่อพลเมืองทุกคนภายใต้กฎหมายเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย ชัยสุขโกศล. (2552). เทคโนโลยีกับการต่อสู้ทางการเมืองโดยไร้ความรุนแรง: ศึกษากรณีอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์).สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ไทยรัฐออนไลน์,(19 ตุลาคม 2563). “เยาวชนปลดแอก” แจ้งเปิดเพจสำรองประณามรัฐ
พยายามคุกคาม-ปิดกั้นสื่อ. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2563 , จาก
<https://www.thairath.co.th/news/politic/1956534>

นิวัต เนียมพลอย. (2556). ไชเบอร์กับการรักษาความปลอดภัยและการปฏิบัติการ. สืบค้นเมื่อ 23
กันยายน 2563 , จาก<https://nniwat.wordpress.com/2013/11/08>.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล.(2559).การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง,พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.สถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย

พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560

พิชญ พงษ์สวัสดิ์. (2561). ประชาธิปไตยไชเบอร์: ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาคุณค่าของระบอบ

ประชาธิปไตยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ:สถาบัน
พระปกเกล้า.

พิชญ พงษ์สวัสดิ์,(14 พฤษภาคม 2562).ความเป็นพลเมือง , สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2563, สืบค้น
จากhttps://www.matichon.co.th/columnists/news_1491921

ยุทธพร อิศราย. (2544). อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย (วิทยานิพนธ์).สาขาวิชาการปกครอง ภาค
วิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

รัชนิกร ทองทิพย์. (2548). การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างพันธมิตรของขบวนการเคลื่อนไหวทาง
สังคมแนวใหม่ (วิทยานิพนธ์).คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สยามรัฐออนไลน์,(23 มกราคม 2561).ความเป็นพลเมือง , สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2563 , สืบค้น
จาก<https://siamrath.co.th/n/29845>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

(ม.ป.ป.). ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2562, จาก
<http://webstats.nbtc.go.th/netnbtc/INTERNETUSERS.php>.

สาวตรี สุขศรี. (2555). ผลกระทบจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระท ความผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550 และนโยบายของรัฐกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น.
กรุงเทพฯ: โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน(iLaw) ในมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อ
สังคม.

สุธาสิณี พลอยขาว. (2551). วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นในกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ต
(วิทยานิพนธ์).คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สุวิชาภา อ่อนพึ้ง. (2554). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550: ศึกษาความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลอันกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร (วิทยานิพนธ์).คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Barth, Thorsten D., and Schlegelmilch, Willi. (2014). Cyber democracy:The future of democracy?. In Elias G. Carayannis, David F. J. Campbell, and Marios Panagiotis Efthymiopoulos (Eds.),Cyber-development, cyber-democracy and cyber-defense: Challenges, opportunities and implications for theory, policyandpractice(pp.195-206). New York: Springer.
- Bimber, Bruce. (1998). The internet and political mobilization: Research note on the 1996 election season. Social Science Computer Review, 16, pp. 394-404.
- Campbell, David F.J., andCarayannis, Elias G. (2014). Explaining and comparing quality of democracyin quadruple helix structures:The quality of democracy in the United States and in Australia, challenges and opportunities for development. In Elias G. Carayannis, David F. J. Campbell, and Marios PanagiotisEfthymiopoulos(Eds.), Cyber-development, cyber-democracy and cyber-defense: Challenges, opportunities and implications for theory, policy and practice(pp.117-146). New York: Springer.
- BBCNEWS(ไทย),(สิงหาคม). เฟซบุ๊กเตรียมดำเนินการทางกฎหมายกับรัฐบาลไทยล้งบังคับบล็อก การเข้าถึงกลุ่มปิดที่พูดคุยเกี่ยวกับราชวงศ์. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563 , จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53900663>